

VOGELS ^{in en om} DEN HAAG

Inventarisatierapport 2009

Telgegevens van:

Vogelrustgebieden, groengebieden, stadsvogelplots, nestkasten

Activiteiten van anderen:

Solleveld, Meijendel, Meeslouwerpolder

Haagse Vogelbescherming

Website:

www.haagsevogels.nl

Informatie:

Voor alle vragen over (wilde) vogels en vogelbescherming kunt u terecht op info@haagsevogels.nl of bij onze telefonische informatiepost:

T: 0174 - 21 38 25 (mevr. R. Langenhuizen)

Correspondentieadres:

Altingstraat 12, 2593 SX Den Haag

Contributie 2009:

leden: € 12,50 per jaar

jeugdleden tot 16 jaar gratis

lidmaatschap voor het leven: eenmalig € 250,00

Ledenadministratie:

Ingrid Megens

Riouwstraat 206, 2585 HZ Den Haag

Email: hvbleden@planet.nl

Tel: 070 - 350 53 88

Banknummer: 275 200

Coördinator Veldwerk:

Boudewijn Schreiner

Email: birdeye@planet.nl

Contactpersoon inventarisatierapport:

Ruud van der Waard

Email: famvanderwaard@hetnet.nl

Alarmnummer milieuzaken:

Frederik Hoogerhoud, M: 06 - 41 27 15 31

Email: frederik@hoogerhoud.nl

Ruud van der Waard M: 06 - 47 46 01 59

Email: famvanderwaard@hetnet.nl

Vogelasiel De Wulp:

Heliotrooplaan 15, 2555 MA Den Haag

Tel: 070 - 323 15 68

b.g.g. 0174 - 21 38 25

Banknummer: 509 26 75

Email: vogelasieldewulp@gmail.com

Het inventarisatierapport is **GRATIS VOOR LEDEN** van de Haagse Vogelbescherming.
Niet-leden kunnen "Vogels in en om Den Haag" bestellen door overmaking van € 4,50 op giro 358 61 85 t.n.v. Haagse Vogelbescherming te Den Haag, onder vermelding van "Inventarisatierapport 2009".
Instellingen en organisaties worden uitdrukkelijk verzocht volledige naam en adres te vermelden van degene aan wie het rapport moet worden toegezonden.

Inhoudsopgave

Voorwoord	5	Crematorium Ockenburgh	27
		Heempark H.J.Bos	28
Methode van onderzoek en toelichting op de cijfers	6	ATV "Nut en Genoegen"	28
		De Heimanshof *	29
		ATV "Zonnegaarde"	29
Vogelrustgebieden *:		De Voorden	30
Dr. Abraham Schierbeektuin	9	Vreugd en Rust en Park 't Loo	30
Eilandjes Meer en Bos	9	Vallei Meijndel	31
Marlot	10	Voorlinden *	32
Ockenburgh	10	Park Groot Haesebroek	33
Gravin van Bylandtreservaat	11	Backershagen/Wiltzanck/Hartenkamp	34
Henk van Dongenreservaat	12	Park Rozenrust	34
Vredenoord	12	Duivenvoordse en Veenzijdse Polder	35
Overvoorde	13		
André van der Laantuin	13	Stadsvogelplots:	
Eendenkooi Zuiderpark	14	Binnenhof e.o.	40
Paroussia	15	Benoordenhout Zuidoost	41
De Witte Vlek Madestein	15		
Eiland Den Burgh	16	Nestkastenonderzoek	42
Andere telgebieden:		Diverse activiteiten van anderen:	44
Reigersbergen	19	Vogelwerkgroep Solleveld	44
Haagse Bos (noordelijk deel)	19	Meeslouwerpolder	44
Koekamp	20	Weidevogelwerkgroep Nootdorp-L'dam	45
Clingendael	21	Ooievaarstellingen	48
Oosterbeek	21		
Arendsdorp/Oostduin	22	Overzichtskaart	49
St. Hubertuspark	22		
Nieuwe Scheveningse Bosjes	23		
Park Sorghvliet *	24		
Haagse Beek (middenloop)	24		
Wapendal *	26		
Landgoed Meer en Bos	26		
Westduinpark (noordgedeelte)	27		
Westduinpark (middengedeelte)	27		

* Alleen toegang met vergunning of toegangskaart

Illustraties: uit Teixeira (1979), Atlas van de Nederlandse Broedvogels. SOVON (met toestemming)

Omslag: Frederik Hoogerhoud

Coördinator telgegevens: Ruud van der Waard

Eindredactie: Frank Kooper

Lay-out: Bob Molenaar/ Aletta de Ruiter

Statistiek: André Saanen

Illustratie-redactie: Debora Klaar

Coördinator redactie: Idde Lammers

Voorwoord

De inspiratie die Tom Loorij gedurende 25 jaar in zijn inventarisatierapport heeft gestopt, blijkt met enthousiasme door de vereniging te zijn overgenomen. Na een oproep in De Wulp meldden zich maar liefst zes kandidaten om het nieuwe rapport samen te stellen. Er moest opeens een planning en functieverdeling worden gemaakt om alles in goede banen te leiden. Wat een luxe.

De commissie Inventarisatierapport staat inmiddels op de rails en heeft een prima product afgeleverd. Een nieuw spreadsheet maakt het optellen overbodig en dankzij een geste van SOVON hebben we voor de aankomende 10 jaar illustraties op de plank liggen.

Die rijkdom vertaalt zich helaas niet in de inhoud van het rapport. Dit jaar zijn er vele tellers niet in actie geweest. Voor enkelen heeft dit een zorgelijke oorzaak. Johan van Gogh en Hendrik Brouwer Schut kampen met ernstige gezondheidsproblemen en vanaf deze plaats wensen we ze veel sterkte toe. Ook om andere redenen missen we dit jaar gegevens. Tijdgebrek werd als hoofdoorzaak opgegeven, maar van enkele tellers kregen we geen opgaaf van reden. We hopen dat de oorzaak slechts tijdelijk is en niet van ernstige aard.

Ook de gegevens van andere vogelwerkgroepen zijn beperkt in dit rapport. Daarvan weten we dat er twee groepen na jarenlang trouw verzamelen zijn gestopt. Maar de gegevens van het Ringstation Meijendel konden niet mee omdat hun uitgave pas uitkwam na de deadline van dit rapport. Daar proberen we volgend jaar toch wat meer aandacht aan te geven.

Gelukkig is er ook nieuws te melden. Het noordelijk deel van het Westduinpark heeft twee nieuwe tellers.

Riekje Houweling en Elly de Munk doen met veel enthousiasme hun debutantenverslag.

Guus Savenije en Frederik Hoogerhoud legden zich toe op een enkele soort. Guus hield in de Rijswijkse Voorden de reigerkolonies in de gaten en Frederik stortte zich op de verse geschiedenis van de ooievaarpopulatie in het noorden van de Haagse regio. Dat verhaal krijgt een vervolg in de Wulp. Hij heeft inmiddels zoveel informatie dat een boekuitgave tot de mogelijkheden behoort.

Bijzondere waarnemingen zijn er elk jaar te melden. Boudewijn had tijdens de strenge vorst Witoogenden in zijn Van Bylandtreservaat. De vorst dreef ook Grote Zilverreigers naar de weilanden van Reigersbergen. In hetzelfde gebied spotte Wim Kooij tijdens het broedseizoen een Kleine bonte specht en een doortrekkende Beflijster. Hetty en Hilde meldden een kort verblijf van een Grauwe vliegenvanger in de Dr. Abraham Schierbeektuin. In het bunkerparkje (Benoordenhout) ontdekte Wim Kooij het territorium van een paartje Kuifmees.

Dat een vogelrustgebied nieuwsgierigheid oproept ontdekten Rogier Mos, Andre Kommer en Rick en Marian Hoeing. Hun reservaat werd gekraakt. Rogier betrapte een illegale bezoeker die door het ijs was gezakt, Andre Kommer had kampeerdere in de Witte Vlek en in Ockenburgh knipten vandalen het hek door en namen de nestkastjes mee.

Deze en nog veel meer verhalen treft u op de volgende pagina's. We wensen u veel leesplezier en hopen dat ook dit rapport een vast plekje in uw boekenkast krijgt.

Het bestuur HVB
april 2010

Methoden van onderzoek en toelichting op de cijfers

Cie. Veldwerk en Vogelwachters

De Commissie Veldwerk is de commissie binnen de Haagse Vogelbescherming die de tellingen coördineert. Zij leidt hiertoe de mensen op die de inventarisaties uitvoeren, de zgn. Vogelwachters. De Commissie organiseert voor deze mensen ook opleidingscursussen en zorgt voor begeleiding van beginnende tellers. Jaarlijks houdt de Commissie de gebieden bij die geteld moeten worden en probeert de beschikbare tellers zo goed mogelijk over de gebieden te verdelen. Hierbij wordt waar mogelijk rekening gehouden met de gebieden die beleidsmatig van belang zijn.

Hoewel het tellen van de vogels natuurlijk voor een belangrijk deel voor het plezier gebeurt, houdt de Commissie daarbij wel een beleidsdoel voor ogen. De vogelstand moet behouden en zo mogelijk verbeterd worden. Door jaarlijks dezelfde gebieden volgens dezelfde methode te onderzoeken, kan men zien of er wijziging optreedt in het aantal vogels per soort. Als we veranderingen in aantallen ook nog kunnen verklaren, hebben we helemaal een goede basis voor vogelbescherming.

De vogelrustgebieden

De vogelrustgebieden (voorheen vogeltuinen en -reservaten) hebben tot doel het creëren van kleine centra in groengebieden. Door hun beveiliging en begroeiing zijn het productiecentra voor jonge vogels en ze verrijken het vogelleven in de omringende bossen, plantsoenen en woonwijken. Deze gebieden zijn door de gemeente in beheer gegeven aan de Haagse Vogelbescherming.

Ze zijn 0,3 tot 5 hectare groot en niet toegankelijk voor publiek. Hoewel het onderscheid niet altijd even scherp is, kan gesteld worden dat "vogeltuinen" vanuit hun aanleg een kunstmatig karakter dragen en als het ware vanuit het niets zijn aangelegd ten behoeve van een optimale broeddichtheid. "Vogelreservaten" zijn gebieden, waar binnen een bestaande en te handhaven begroeiing bijzondere voorzieningen voor de vogels zijn getroffen zonder het besloten karakter van het gebied aan te tasten.

In de loop der jaren is vastgesteld dat de broeddichtheid in alle vogelrustgebieden veel hoger is dan in de andere gebieden.

Het onderhoudswerk, vrijwilligerswerk, wordt voornamelijk in de herfst- en wintermaanden verricht. Dit werk houdt in: snoeien, bijplanten, rooien, aanleg en onderhoud van takkenrillen en houtstapels (voornamelijk in wigwamvorm) en onderhoud van de afrastering. Gedurende het gehele jaar wordt gecontroleerd op vernielingen en op "in sluipers". Ook het nestkastenonderhoud en de inventarisatiewerkzaamheden behoren tot de normale taken van de beheerder.

De vogelrustgebieden zijn alleen onder begeleiding van de als beheerder fungerende vogelwachter toegankelijk. Dat zal overigens altijd buiten het broedseizoen zijn.

Andere gebieden

De andere gebieden die geïnventariseerd worden, lopen in grootte en aard van het terrein sterk uiteen. De duingebieden hebben een heel ander karakter dan de stadsparken of landgoederen. Ook de toegankelijkheid verschilt. In de inhoudsopgave zijn met een * aangegeven die gebieden, die alleen met een vergunning of toegangskaart door het publiek bezocht mogen worden.

De dichtheid in de parken wordt sterk beïnvloed door de aan- of afwezigheid van grote waterpartijen, gazons, speel- en ligweiden en weilanden. Zo zijn de dichtheden in gebieden als Madestein en De Uithof relatief laag. In meer parkachtige gebieden (bijvoorbeeld Arendsdorp/Oostduin, Sorghvliet en De Voorden), met een veel hoger percentage bos en struikgewas, liggen deze veel hoger.

Nestkastenonderhoud

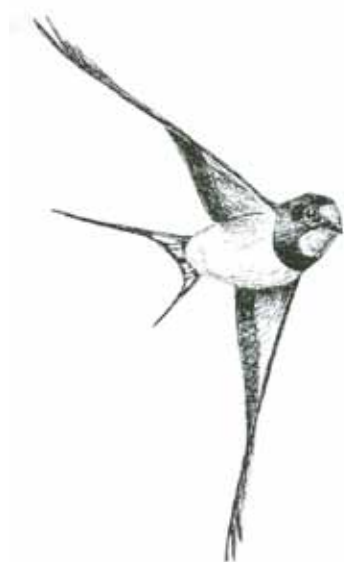
Om de broedgelegenheid voor holenbroeders te vergroten worden in veel gebieden nestkasten opgehangen, vooral daar waar weinig natuurlijke holten voorhanden zijn. Koolmees, Pimpelmees, Torenvalk,

Bosuil, Grauwe Vliegenvanger, ze hebben allemaal hun eigen kastensoort.

In totaal gaat het om zo'n 1100 nestkasten. Deze worden jaarlijks schoongemaakt, gerepareerd en zo nodig vernieuwd. Plaatsing en onderhoud geschiedt door de vogelwachter, eventueel in overleg met de terreineigenaar en de Veldwerkcommissie. Zie verder het hoofdstuk Nestkastenonderzoek.

Methode van onderzoek

Alle inventarisaties zijn op vrijwillige basis verricht in de vrije tijd van de waarnemers. Jong en oud beleeft hier plezier aan. De één is er intensiever mee bezig dan de ander. Daarbij werden er verschillende tel-systemen gehanteerd. Voorzover mogelijk is de gevolgde methode steeds in de verslagen gemeld.

De laatste tijd brengen de tellers echter steeds meer systematiek in hun telmethoden en verslaggeving. In de meeste gebieden wordt nu volgens de door SOVON uitgewerkte Broedvogel Monitoring Project (BMP)-methode geïnventariseerd.

In veel inventarisatiegebieden zijn meerdere waarnemers actief. In dit geval is er één contactpersoon en coördinator die de gegevens verzamelt en bewerkt. Steeds vaker worden de telgegevens, die volgens de BMP-methode zijn verkregen, ook doorgestuurd naar SOVON (Samenwerkende Organisaties Vogelonderzoek Nederland). Hierdoor wordt een belangrijke bijdrage geleverd aan de registratie van de landelijke trends onder de broedvogels.

De meeste tellers registreren ook de waargenomen

soorten buiten het broedseizoen, maar zeker niet allemaal intensief. Dit houdt in, dat in de waarnemingsoverzichten van een aantal parken zeer algemene trekvogels en wintergasten kunnen ontbreken. Dit wil echter niet zeggen dat deze soorten niet in deze parken waar te nemen zouden zijn, maar eerder dat de bezoekenintensiteit van de tellers te gering is geweest.

In de waarnemingsoverzichten is een onderscheid gemaakt tussen territoriumhoudende soorten en tijdelijk verblijvende soorten.

Het is van belang op te merken, dat het aantal territoriumhoudende vogels niet identiek hoeft te zijn aan het aantal broedgevallen. Het is heel goed mogelijk dat sommige wel het hele jaar of een deel daarvan een territorium hebben verdedigd, maar hierin niet tot broeden zijn gekomen. Anderzijds is het aantal territoria ook niet gelijk aan het aantal nesten bij die soorten die meer dan één broedsel per jaar grootbrengen, zoals veel zangvogels.

Met tijdelijk verblijvende soorten worden die soorten bedoeld die het terrein tijdelijk gebruiken als voedselgebied, slaapplek of anderszins.

De tellingen van de vogels per soort zijn verwerkt in tellijsten. De veranderingen in het gebied zoals groot onderhoud of ander menselijk ingrijpen, worden in het verslag vermeld. Tellijst en verslag samen geven een indicatie van de waarde van een gebied voor de vogels.

Eventuele aanslagen op een groengebied doen het leefgebied van vogels afnemen. In dit inventarisatierapport kan men zien om welke vogelsoorten en aantallen vogels het gaat.

Toelichting op de cijfers

Welke soorten en hoeveel er jaarlijks in een gebied worden vastgesteld is sterk afhankelijk van verschillende factoren:

1. Veranderingen veroorzaakt door externe factoren

- Fluctuaties die het landelijk beeld van vooruitgang of achteruitgang volgen;
- Veranderingen in het gebied door natuurlijke successie (van "jonge aanplant naar volwassen boom");
- Verandering in inrichting en gebruik van het gebied (nieuwe aanplant, recreatiedruk);
- Verrichten van (al dan niet intensieve) onderhoudswerkzaamheden in de parkachtige gebieden;
- Inrichtingswerkzaamheden in de vogelrustgebieden

(aanbrengen van wigwams, ophangen van nestkasten, terugsnoeien natuurlijke begroeiing, enz.);

2. Veranderingen veroorzaakt door het telsysteem

- Verandering van waarnemer; wellicht een van de belangrijkste factoren. Verschillen in ervaring en kennis en verschillen in werkwijze kunnen de uitkomsten van de inventarisatie sterk beïnvloeden;
 - Veranderingen in telmethode (aanbevolen wordt zoveel mogelijk de gestandaardiseerde BMP-methode van SOVON toe te passen);
 - Veranderingen in telintensiteit, telperiode en teltijdstip.
-

Waar veranderingen zijn opgetreden is dit zo goed mogelijk in de verslagen van de desbetreffende gebieden beschreven.

Wie meer wil weten van een bepaald gebied of denkt relevante informatie hierover te hebben doet er goed aan zich in verbinding te stellen met de erbij vermelde contactpersoon. Adres en telefoonnummer zijn bij de Commissie Veldwerk te verkrijgen. Voor gegevens zie colofon op pag 2.

Vogelrustgebieden

Dr. Abraham Schierbeektuin (D-H)

Oppervlakte: 0,75 ha

Beheerders: Hetty Mos; Hilde Küpfer

Telling: via regelmatige observaties

De koudeperiode, die in het vorige verslag werd gemeld, heeft doorgezet, zodat er voor het eerst in twaalf jaar een wintervoeding heeft plaatsgevonden. Wegens de wintervoeding ging ook de vogelwachterswerkdag begin januari niet door, omdat vogels die het toch al zwaar hebben niet verstoord mogen worden. Eén van de reservedagen kon er gelukkig nog gewerkt worden, zodat al het (snoei)werk is afgekomen.

Heel januari 2009 was de vogeltuin een rust- en voedselplaats voor allerlei vogels. Ook de Buizerd kwam er regelmatig foerageren, wat wel bleek aan de vele plukplaatsen met veren van de Houtduif en Houtsnip. Zo kwam je op een dag vier Houtsnippen tegen (één of twee is normaal) en ook hielden er zich grote groepen Koperwieken op. De voedersilo's moesten ook zeer regelmatig bijgevuld worden. Het voorjaar was erg droog en misschien heeft dat, samen met de koude winter, een weerslag op de vogelstand gehad.

In de maanden april en mei hebben we wel bezoek gehad van een paartje Goudvink, een Groene Specht en een Vink. Ze hebben helaas niet gebroed.

Eind juli bleek de Boomvalk weer in de Bosjes van Poot te nestelen en ze kwamen dagelijks even buurten. In augustus zat een Zwarte Kraai een Boomvalk na en hij legde hem het vuur na aan de schenen. De Boomvalk had het er moeilijk mee en kon uitwijken naar een boom. Een minuut of vijf later dreigde het spelletje zich te herhalen, maar toen kwam de Kraai van een koude kermis thuis. Nu bleek het één van de ouders te zijn die de Kraai op niet mis te verstane wijze duidelijk maakte, dat hij zulke geintjes niet moest proberen. Kraai af!

Op 24 september had Hilde het geluk een Grauwe Vliegenvanger te spotten in de tuin. Dat is voor het eerst sinds jaren. Nu maar hopen dat de bezoeken weer veelvuldiger worden, zodat we een broedgeval van de 'grauwe' kunnen verwachten.

Bij de vogelwachterswerkdag op 12 december is een heleboel werk verricht. Ook hebben we gedurende

het snoeiseizoen hulp gehad van Ap Mos en Judith Baars.

Tijdens het werk in de winterperiode, aan het eind van het jaar, kwam de Glanskop elke dag wel bij de kokosnoten met vet en de pindasilos. Toen wij de nestkasten schoonmaakten, bleek er één bebroed te zijn door de Glanskop. Dat was een leuke verrassing. In het verslag van 2008 is abusievelijk vermeld dat de tellingen in de Schierbeektuin volgens de BMP-methode zijn gedaan. Dit is onmogelijk! De tuin is er te klein voor en vanwege de grote broeddichtheid van de vogels is het niet mogelijk om 'BMP' te tellen.

Eilandjes Meer & Bos (Den Haag)

Oppervlakte: ca. 1.5 ha

Beheerders: Rogier Mos, Johan Slootweg

Telling: BMP-methode

Dit jaar begon erg koud. Daarom had ik besloten om een klein beetje bij te voeren. Dus óp naar het grote eiland om het voer bij te vullen en nog wat aan de strijd tegen de prachtframboos te doen. Ik was in mijn waadpak overgestoken en door het ijs gezakt (gelukkig met waadpak aan dus niet nat). Net klaar met het bijvullen van het voer en even genietend van de vogels die op het voer afkwamen, hoorde ik aan de andere kant van het eiland opvliegende vogels en even later gekraak van takken. Ik had opeens last van iets wat ik normaal nooit heb: een 'indringer'.

Ik ging naar de man toe en zei hem dat hij in een vogelrustgebied was en dat hij hier niet mocht komen. Hij verontschuldigde zich en vertelde dat hij alleen even over het ijs was gelopen om te kijken of dat ging en toen hij net voorbij de helft was, hij

er doorheen ging. Hij had ook inderdaad een nat been... Of ik wist of er een andere uitgang van het eiland was... Eh, nee dus. Alleen met een waadpak, maar dat heb ik zelf nodig. We zijn naar het smalste punt gegaan en hij is daar overgestoken onder hevig protest van het ijs, maar droog overgekomen. De mazzelaar! Ik bracht hem zijn portemonnee en telefoon terug over mijn normale oversteekplek met waadpak en het avontuur was afgerond. Een beetje kou brengt leven in de brouwerij!

In de lente en zomer heb ik niets bijzonders gedaan of beleefd. We zijn ook nog wat aan het graven geweest aan de poel die we op het eiland willen. Het gedeelte prachtframboos dat we hadden vrijgemaakt in de winter, heb ik de hele zomer in toom gehouden en daardoor komen er opeens heel andere planten op, die normaal verstikt worden. Dat is erg mooi en geeft veel meer diversiteit in de begroeiing. Zo kwam er opeens bekertjesmos op de schuine kant van de

poel. En een heleboel kruidachtige planten komen spontaan op.

Tijdens het tellen kwam ik nog een paar keer de vos tegen en heb ik een keer de Boomvalk een paar minuten boven mijn hoofd horen krijsen.

In de herfst is de strijd tegen de prachtframboos weer in alle hevigheid losgebarsten en zijn we weer verdergegaan aan de poel.

Aan het eind van het jaar is het weer koud, dus is er misschien weer leven in de brouwerij.

Vogelrustgebied Marlot (Wassenaar)

Oppervlakte: 0.3 ha

Beheerders: Rick en Marianne Hoeing

Het vogelrustgebied Marlot is dit jaar niet geteld. Wij hadden het plan om dit met een nieuwe teller samen te doen, maar door drukte is dit plan afgeblazen. De nieuwe teller heeft toen de sleutel gekregen en zou, onder begeleiding van Ruud van der Waard, zelf aan de slag gaan. Ook dit was geen oplossing. Voor een vrouwelijke teller blijkt het toch griezelig te zijn om, in het donker, alleen in Marlot rond te lopen. Natuurlijk hebben wij wel de broedgegevens van de nestkasten. Het op de juiste manier ophangen heeft in ieder geval wel voor meer resultaat gezorgd. Nu waren er zeven koolmeeskasten bebroed, waarbij er in één kast ook nog eens twee nesten op elkaar gebouwd waren.

Wij hebben de meidoorns, die nogal hoog waren geworden, flink teruggezet.

Van het in de loop der jaren verzamelde, maar onbruikbaar geworden, materiaal is met de hulp van de familie Mos heel veel afgevoerd.

De zilverberk, die al om lag toen wij het gebied gingen beheren, is nu verder naar beneden gezakt. Het is nu nodig om de takken die op het hutje terecht zijn gekomen te verwijderen. Dat gaan we in 2010 doen.

Wat bij het werken in dit rustgebied opvalt, is de enorme hoeveelheid duivenpoep. Wij zien als wij aankomen dan ook steeds veel Houtduiven wegvliegen. Blijkbaar komen die na onze versterking ook in grote getale weer terug.

Ockenburgh (Den Haag)

Oppervlakte: ca. 3,5 ha

Beheerders: Rick en Marianne Hoeing

Telgegevens: Hetty Mos

Telling: BMP-methode

Het vogelrustgebied Ockenburgh is in het jaar 2009 samen met Hetty en Ap Mos beheerd.

De werkzaamheden die wij uitgevoerd hebben zijn, naast de standaardzaken, het repareren van het hek langs de sloot en het daarbij plaatsen van een bordje

'vogelrustgebied' en een ril.

Het aantal reigernesten was in eerste instantie negen, waarschijnlijk door de vorig jaar genoemde insluipers. Later kwam er een nieuw bij, op een plek waar ze sinds een paar jaar verdwenen waren. Wij blijven ballen vinden en in april bleek het hek langs het park van boven tot onder opengeknipt. Dit is door Ap gerepareerd.

Hier volgen enkele observaties van Hetty tijdens de telrondes:

Bij de tweede telronde zag Hetty drie Zanglijsters in hevig gevecht. Zij heeft ook een eekhoorn gezien en een drinkende Pimpelmees bij de grote vijver.

Bij een avondtelling (25 april) blijkt dat de vos jongen heeft: bij het hek ligt een woerd zonder kop, een eindje verder hangt een kadaverlucht en tegenover de ingang van het vossenhol ligt een vis. Het weer is extreem droog en Hetty wordt op grote afstand gehoord vanwege het krakende blad. Bij het hutje is een plukplaats van een Houtduif en de deur wordt gebruikt als roestplaats, want er zijn poepstrepen aanwezig.

Op 8 mei vond Hetty een ballon die vanuit De Lier is geland. Zij heeft het etiket opgestuurd. Nu blijkt ook dat de jonge vosjes niet van vis houden, want hij ligt er nog. Er ligt ook, prominent, een vossendrol op het pad.

Op 13 juni hoorde Hetty een hevig gekrijs van Vlaamse Gaai, Zilvermeeuw, Kauw en Zwarte Kraai in het bos. Er was zeker een rover aanwezig. De andere vogels waren ook onrustig, maar er was niets te zien. De Buizerd heeft minstens één jong grootgebracht, want tijdens een tweetal bezoeken hoorde Hetty hem bedelen. De Wilde Eend heeft twee jongen van de vijf overgehouden.

Gravin van Bylandtreservaat (Was.)

Oppervlakte: 0,6 ha

Beheerders: Boudewijn Schreiner, Ingrid Megens

Telling: Jaarrond in terrein

Het jaar begon koud waarbij de temperatuur overdag nauwelijks boven het vriespunt uit kwam. De in december door de HVB afgekondigde wintervoeding liep in januari 2009 dus gewoon door. Doordat er

regelmatig een pak sneeuw viel, hadden ook de grondscharrelaars onder de vogels het moeilijk. In de nabijgelegen tankgracht bevond zich een groot wak waarin veel watervogels gevoerd konden worden. Waterhoentjes die hier niet op wilden wachten struinden door het reservaat op zoek naar voedsel en hadden de vaste voederplaats snel ontdekt. De vorst zorgde ook voor huishoudelijke ongemakken. Zo moest ik er altijd voor zorgen dat ik een flesje slot-ontdooier op zak had, omdat het slot van het toegangshek vaak vastgevroren zat.

In februari toen de dooi intrad, verbleven enkele Witoogeendjes en een Wintertaling in het halfopen water langs het reservaat.

Voor de aanvang van het broedseizoen heb ik met hulp van Peter Waenink een aantal esdoorns verwijderd, om plaats te maken voor de aanplant van ondermeer meidoorn, Gelderse roos, en sleedoorn. 24 maart kwam een eekhoorn die in een afgedankte spechtenkast zijn winterslaapje had gehouden weer tevoorschijn en ook de Tjiftjaf en de Zwartkop hadden zich weer laten horen.

Een Aalscholver verbleef enige tijd langs de oever van het reservaat, maar had kennelijk niet de ambitie om als eerste een nieuwe kolonie te beginnen.

Aan het begin van het broedseizoen brak het scharnier van het toegangshek. Gelukkig kon dit snel door de firma Westgeest als garantiegevalletje worden hersteld.

De inventarisatie van de vogelbevolking heeft plaatsgevonden door veelvuldige bezoeken op wisselende tijden gedurende het hele jaar.

Henk van Dongenreservaat (Was.)

Oppervlakte: 0,32 ha

Beheerder: Boudewijn Schreiner

Telling: Jaarrond in terrein

Het IJsvogeltje heeft de koude winter in ieder geval overleefd en scheert zo nu en dan luidruchtig langs de oever van de tankgracht.

Niet alleen voedsel, maar ook de aanwezigheid van water blijkt een enorme aantrekkingskracht uit te oefenen op vogels. Je zou verwachten dat de nabijgelegen tankgracht en de overige watergangen in Park Oosterbeek ruimschoots in die behoefte voorzien en dat een extra plasje in het Van Dongen Vogelrustgebied niets toevoegt, maar niets is minder waar. Juist een kleine poel met "schoon" water heeft bij vogels duidelijk een streepje vóór. Met dat gegeven in mijn achterhoofd ben ik aan het graven gegaan om plaats te maken voor een voorgevormde vijverbak met een ondiepe badderrand. Nadat ik de strijd met enkele dwarszittende wortels had gewonnen en de kuil op de juiste diepte was, kon de bak erin. Natuurlijk moest hij ook gevuld worden. Voor het vullen van de poel in het Gravin van Bylandt Vogelrustgebied werd destijds het oppervlaktewater van Park Clingendael gebruikt.

Hierdoor heeft het jaren geduurd voordat er biologisch evenwicht ontstond en de poel ook voor libellen en amfibieën geschikt was. Ditmaal ging het om een veel kleinere poel en volgde ik de regels van de vijverkunst. Gevolg: leidingwater uit de kraan in tien literzakken transporteren naar het reservaat. Een hoop gesleep, dat wel, maar het resultaat was wel een poel met glashelder water.

Om het biologische leven op gang te helpen heb ik er nog een paar emmertjes waterleven uit een "gezonde" boerensloot aan toegevoegd.

De kunststofrand werd weggewerkt met mos, zodat het geheel een mooi natuurlijk aanzien kreeg.

De bezoekers lieten niet lang op zich wachten. In het begin voornamelijk de vogels uit het reservaat, maar na verloop van tijd ook vogels die van veraf doelgericht kwamen aanvliegen.

Soms een hele familie Staartmees of een groepje Sijzen, maar ook een Vuurgoudhaantje kwam in oktober dagelijks een aantal keren langs voor een slok en een badje.

Ook trof ik er enkele groene kikkertjes aan die vermoedelijk als kikkervisje zijn meegelift met de boerensloot waarmee de poel was geënt.

Het broedseizoen leverde geen verrassende nieuwe soorten op. Een Groene Specht lachte mij regelmatig toe vanaf de nabijgelegen sportvelden, maar in het reservaat liet hij zich niet zien.

Naast het gebruikelijke snoei-, plant- en zaagwerk in het winterseizoen, heeft de inventarisatie van de vogelbevolking plaatsgevonden door veelvuldige bezoeken op wisselende tijden gedurende het hele jaar.

Vredenoord (Rijswijk)

Oppervlakte: ca. 2,4 ha

Beheerder: Peter Waenink

Telling: BMP-methode

Begin dit jaar is door een loonwerkersbedrijf, met groot materieel, een sloot aan de rand van het reservaat uitgediept. Daartoe is over de volle lengte een zone van ca. zes meter breed grotendeels kaal gemaakt. Ook zijn een paar houtrillen (o.a. het model 'hunnened', de trots van Vredenoord) met tractoren platgereden en met bagger overgoten, ondanks overleg vooraf met de uitvoerder. Dit voorval heeft geen significant negatief effect op de broedresultaten gehad, maar wel op de motivatie van de beheerder. In de winter had ik al een paar keer, als ik toch in de buurt was, 's avonds en 's nachts geluisterd of de Bosuil aanwezig was. Zonder resultaat, evenals vorig jaar, ook niet na de roep van de Bosuil te hebben geïmiteerd. Bij het tweede bezoek van dit jaar in april dacht ik wat

aan de late kant te zijn: hoewel nog ruim een half uur voor zonsopgang floten alle vogels al volop terwijl ik naar Vredenoord fietste. Eenmaal daar aangekomen hoorde ik buiten het reservaat nog steeds vogels fluiten, maar in het reservaat zelf vreemd genoeg helemaal niets. Dit had ik nog nooit meegemaakt. Of er zat niets, of de vogels hadden collectief afgesproken later te beginnen. Hoe dan ook, nu een telronde lopen had geen zin dus ik ging maar even op een boomstam zitten wachten. Min

of meer uit verveling deed ik nog eens een Bosuil na. Onmiddellijk klonk er naast me de roep van een vrouwelijke Bosuil, en een paar seconden later kwam er over het pad nog een Bosuil aanvliegen. Deze ging dichtbij op een tak zitten en begon te roepen. Het bleek een mannetje te zijn, echter met een zeer gebrekkige en onvolledige roep (jong mannetje dat het nog moet leren?). Ik hoop dat het vrouwtje na mijn roep gehoord te hebben nog interesse heeft kunnen opbrengen voor die mannelijke soortgenoot.

Overvoorde (Rijswijk)

Oppervlakte: 0,5 ha

Beheerders: Conny de Bruijn, Eric Wisse

In Park Overvoorde gaat de kaalslag van de ondergroei nog even door, een opvatting die men kennelijk heeft van onderhoudswerkzaamheden. De Houtsnippen komen schuilen in het rustgebied. Maar er is ook goed nieuws: de bouwplannen voor het naburige Park Steenvoorde zijn, dankzij de inspanningen van diverse partijen (waaronder de Haagse Vogelbescherming) van de baan!

In het Vogelrustgebied gaat alles z'n gangetje. De vleermuizen bleken liever onder een omgekeerd groentekistje te hangen dan in de vleesmuiskast. Net als hangjongeren kiezen ze hun eigen stek. Gedurende het afgelopen jaar zijn we een deel van de prachtframboos te lijf gegaan. Op de vrijgekomen ruimte hebben we verscheidene nieuwe boompjes geplant. De appelboom die er al stond heeft gezelschap gekregen van onder meer lijsterbes en hazelaar. Ook op andere plaatsen plantten we boompjes, waaronder linden en een vuurdoorn, die nog niet in het gebied voorkwamen.

André van der Laantuin (Den Haag)

Oppervlakte: 1,5 ha

Beheerder: Jan Gemmink

Telling: Observatie in het terrein

Op 2 januari 2009 is tijdens een bespreking van de Commissie Veldwerk besloten om met wintervoeding te starten. Op 6 januari heb ik voor het eerst gevoerd in mijn tuin. De temperatuur varieerde van -7° C 's-nachts tot -3° C overdag. Vanaf 13 januari daalde de temperatuur tot -2° C in de nacht en liep in de middag op tot +4° C. Vanaf 16 januari ben ik het voeren weer gaan afbouwen en op 22 januari ben ik ermee gestopt. Tijdens deze periode waren er veel vogelsoorten te zien, zoals: Mezen, Roodborsten, Vinken, Winterkoningen, Heggenmussen, Merels, Eksters en Duiven. Ook werd twee maal een groep Kramsvogels en Sijzen waargenomen. Op de pindakaas die ik op de boombast smeerde, waren regelmatig de Grote Bonte Specht en de Boomkruiper te zien. Tijdens het snoeien gingen er regelmatig een aantal Houtsnippen op de wieken. Op 7 februari waren er zeven Vlaamse Gaaien, waarvan vijf mannen en twee vrouwtjes. Wat een komedianten die mannen, met kuif omhoog en maar indruk maken op de vrouwtjes. Het zijn net mensen. Ook waren er regelmatig Goudhaantjes en Staartmezen rondom mij te zien en te horen. Het hele seizoen waren de Buizerds te bewonderen in de bomen, maar ze kwamen niet tot broeden. Op 18 mei zag ik dat de Winterkoning een nest aan het maken was bovenop de hark, die met de steel naar beneden in mijn hut stond.

Dit seizoen zijn er geen grote bomen omgegaan, behalve in november de dode boom waarin de Grote Bonte Specht broedde en drie jongen grootbracht. Op 16 december begon het weer te vriezen. Op 19 december sneeuw, 15 tot 18 cm. Koud maar wel mooi om te zien.

De inventarisatie vond plaats door observatie vanaf diverse plaatsen in het reservaat.

Eendenkooi Zuiderpark (Den Haag)

Oppervlakte: 1,2 ha

Beheerder: Ruud van der Waard

Telling: BMP-methode

Dit keer een vrij rustige start van het seizoen.

Vanaf half januari houd ik alweer de reigernesten in de gaten, in de hoop dat er dit jaar geen storm overheen gaat, zoals dat in het vroege voorjaar van 2008 het geval was, toen er wel dertien reigernesten ineens uit de boomtoppen waaiden. Gelukkig zijn de voorjaarsstormen uitgebleven, waardoor deze blauwe reigerkolonie een recordbezetting van 36 bebroede nesten opleverde dit jaar.

Van collega-teller van de Heimanshof, Yvonne Vermazen, kreeg ik te horen dat er een Bosuil – die meerdere jaren aansluitend in mijn kooi gebroed heeft – nu in háár gebiedje broedt. Bij mij is hij dit jaar dus slechts een tijdelijke bezoeker. De afstand tussen onze gebiedjes is maar een paar honderd meter. Deze uil kwam dit jaar dus af en toe bij mij even snoepen van de jonge Mereltjes en Mezen. Jammer voor mij, maar hij bleef gelukkig in het Zuiderpark en heeft 105 ha tot zijn beschikking. De resultaten van de nestkastbroed bleven dit jaar achter. De helft van de kasten is door spechten kapot getimmerd en moest vervangen of gerepareerd worden.

Van de groenbeheerder van het Zuiderpark, dhr. P. van Kan, heb ik een ijsvogelwand gekregen.

Doordat tijdens het najaar en de winter steeds weer IJsvogeltjes gezien werden in mijn kooi, was hij zo enthousiast geworden, dat hij besloten had om een kunstwand te laten maken met een kunstnest erin, zodat deze vogels een betere kans zouden krijgen in het park.

Op 22 maart, om 7.15 uur in de vroege ochtend, cirkelde er een Lepelaar boven mijn kooi op ca. vijftig meter hoogte.

Ook weer die Pennant rosella (een Australische Parkiet) gezien en gehoord. Hij maakte voortdurend prrr, prrrr roepjes en is enkele weken te zien geweest. Helaas, hij was alleen en is weer vertrokken.

De roodwangschildpad lag soms lekker in het ochtendzonnetje te doezelen.

De Nijlganzen hebben hun best gedaan om een territorium te handhaven, maar zijn uiteindelijk verjaagd door een paartje Canadese Ganzen, die besloten hadden om op het eilandje onder de taxusboom te gaan nestelen.

Het aantal broedende Kauttjes neemt toe. Ze hebben de vele spechtenholten ontdekt en beginnen er steeds meer gebruik van te maken. Nu al vijf broedwaarnemingen.

Op 6 mei deed zich iets vreemds voor, dat al snel het gegeven bevestigde dat vogels in de (donkere buitengebieden) later beginnen met zingen dan de door straatverlichting beïnvloede stadsvogels. De zonsopkomst die dag was om 6.02 uur. Ik ging om 4.45 uur de deur uit om naar mijn kooi te gaan, waar ik om 5.00 uur (één uur voor zonsopkomst) zou beginnen met mijn telling. De avond tevoren was de straatverlichting bij ons in de buurt uitgevallen. Ook die ochtend was het nog pikkedonker midden in de stad. Het was gewoon doodstil. Helemaal niets te horen. Normaliter hoor ik de Merels al ruim een

uur voor zonsopkomst knallen bij mij in de buurt en op weg naar het Zuiderpark. Pas bij de Hengelolaan brandden er weer straatlantaarns en waren de Merels wel aan het zingen.

Paroussia (Wassenaar)

Oppervlakte: 1 ha
Beheerder: Frank Kooper
Telling: BMP-methode

Gedurende de koude periode is voor het eerst aan wintervoeding gedaan. Hoewel het (Voorschotense Intratuin-)voer steeds op een drietal enigszins verborgen plekken werd uitgestrooid bleek bij een volgende inspectie zelfs geen lege zaaddoos meer te bespeuren. Ik vrees dus dat het niet de kwetsbare kleine zangvogels waren die als 'schrokop' optraden.... (Inmiddels wordt gewerkt met een 'gekooide' hang- en een (dito) grondsilo.) Alvorens te kunnen inventariseren zonder te struikelen over 'lianen' van stekelige bramen- en lelijke frambozen- struiken en brandnetels heb ik de inspectiepaden – helaas slechts tijdelijk – daarvan geschoond. De 'klewang' uit 'ons Indië' van mijn vader kwam daarbij goed van pas. Een achttal telbezoeken heb ik daarna afgelegd, en wel van begin maart tot eind juni, waarbij de BMP-methode is gehanteerd. Het is altijd weer leuk om te kunnen constateren dat naarmate het seizoen vordert, het vogelconcert in mijn inventarisatiegebied steeds luider klinkt – zonder helaas ooit de kakofonie van de N44 te overstemmen – en dus ook na elk bezoek de veldkaarten steeds voller blijken te zijn beschreven. Wel moet helaas geconstateerd worden dat ten gevolge van dat verkeerslawaaï het gebied eigenlijk alleen nog enigszins serieus 'gemonitord' kan worden op de vroege zondagochtend. Nadat hij al bij drie opeenvolgende eerdere rondes steeds nèt buiten de omheining van zijn aanwezigheid had doen blijken, kon ik de vierde keer de Bosuil eindelijk wél in mijn gebied 'scoren' (een fractie van een seconde later gevolgd door een ijselijke alarmkreet van een Merel). Paroussia kende dit seizoen een teleurstellend

percentage aan nestkastbezetting, namelijk slechts veertig. Mogelijk zijn er te veel roofvogels in de buurt.

Het totale aantal territoria lag zes hoger dan vorig jaar, en het totale aantal soorten drie lager.

De Witte Vlek - Madestein (D.H.)

Oppervlakte: 4,1 ha
Contactpersoon: André Kommer
Telling: Jaarrond in het terrein

Het vogelrustgebied De Witte Vlek Madestein is vrij toegankelijk voor het publiek. Met twee borden wordt aangegeven dat bezoekers rekening dienen te houden met de aanwezige vogels. In het gebiedje is het eigenlijk nooit heel erg druk. Vissers, wandelaars, ruiters en enkele mountainbikers behoren tot de geregelde gasten van het vogelrustgebied. Soms wordt er ook overnacht: in september trof ik er een tentje aan! Een enkele keer diende het grasveld als voetbalveld. Dit jaar vonden er werkzaamheden plaats aan de kade van de vaart aan de kant van de Nieuwe Weg. Gedurende een aantal maanden lagen er stalen platen voor het transport van tractoren. Voor zover ik kan beoordelen heeft dit niet tot ernstige verstoring geleid.

Het drukke verkeer dat aan twee kanten het vogelrustgebied passeert zorgt echter wel voor veel verstoring als gevolg van verkeerslawaaï. Door de start van allerlei bouwactiviteiten in de directe omgeving is de geluidsoverlast alleen maar toegenomen.

Ook tijdens het inventariseren in de vroege uurtjes is het vaak moeilijk de soorten aan de hand van de zang op naam te brengen. Watervogels, als Meerkoet, Fuut en Waterhoen schijnen gewend te zijn geraakt aan de geluidsoverlast, want ze blijven er naar hartelust broeden, zoals ook elders in de stad het geval is.

Ofschoon in december de temperaturen onder nul kwamen te liggen en het open water snel dichtvroor is er niet bijgevoerd. In de wintermaanden trok het gebied weer diverse soorten wintergasten aan, zoals Kramsvogels, Koperwieken, grote groepen Staartmezen en enkele Buizerds.

Het riet, dat door de Dienst Stadsbeheer in 2008 werd gesneden, is inmiddels weer flink gegroeid. Een toename van kikkers, padden en salamanders heb ik nog niet kunnen constateren. De enkele territoria van de Kleine Karekiet werden weer bezet.

In het gebied bevinden zich geen nestkasten, zodat de holenbroeders hier zelf voor een nestplaats moeten zorgen. De telgegevens zijn gebaseerd op regelmatige bezoeken op verschillende tijden gedurende het gehele jaar.

Eiland den Burgh (Rijswijk)

Oppervlakte: 0,5 ha.

Beheerders: Peter Waenink, Eric Wisse

Telling: Geen

Tijdens een werkdag is met een klein groepje diehards op een prachtig besneeuwd eiland gewerkt. Enkele wapenfeiten. Een kolossale dode iep is met enige moeite door Peter vanuit zijn schuine positie naar beneden gehaald. Een Roodborstje bleef, ondanks het lawaai van de motorzaag, doodleuk zitten kijken!

Een ander moedig project: over het water vormde een enorme abeel een natuurlijke brug, die het gebied onbedoeld toegankelijk maakte. Nadat de kroon werd 'afgezet' moest een lier, met een via een katrol omgeleide stalen kabel, de rest doen. We hebben de boom losgehakt uit het ijs (geen foto's van, helaas) en de stam over gezaagde takken laten rollen. En terwijl we om beurten aan de lier zwoegden, verschoof de stam ten slotte toch echt, centimeter voor centimeter. Teamwork. Een passerende wandelaar zal bij het voorbijlopen niet snel vermoeden dat die keurig geplaatste stam voorheen kaarsrecht over het water lag. Voor de kinderen een teleurstelling, voor de vogels: rust.

Er is nog geen telling gedaan in dit gebiedje. Misschien gaat dit volgend seizoen gebeuren.

NB: Heb je interesse om dit gebied te (helpen) inventariseren of ken je iemand die dit misschien zou willen doen? Laat het ons weten!

Inventarisatie van Vogelrustgebieden in 2009											
	Vogelrustgebied Dr. Abraham Schierbeektuin	Vogelrustgebied Eilandjes Meer en Bos	Vogelrustgebied Ockenburgh	Vogelrustgebied Gravin van Bylandt	Vogelrustgebied Henk van Dongen	Vogelrustgebied Vredenoord	Vogelrustgebied Overvoorde	Vogelrustgebied André van der Laantuin	Eendenkooi Zuiderpark	Vogelrustgebied Paroussia	Vogelrustgebied Witte Vlek Madestein
Dodaars	-	-	-	tijd	-	-	-	-	-	-	tijd
Fuut	-	tijd	-	tijd	tijd	-	-	-	-	-	3
Aalscholver	-	-	-	tijd	tijd	-	-	-	tijd	-	tijd
Roerdomp	-	tijd	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Blauwe Reiger	tijd	-	10	tijd	tijd	4	tijd	tijd	36	-	tijd
Knobbelzwaan	-	tijd	-	tijd	tijd	-	-	-	-	-	tijd
Indische Gans	-	-	-	-	-	tijd	-	-	-	-	-
Canadese Gans	-	-	tijd	tijd	-	1	-	-	2	-	-
Nijlgans	-	1	1	tijd	tijd	2	-	-	1	-	tijd
Krakeend	-	-	-	tijd	tijd	tijd	-	-	tijd	-	-
Wintertaling	-	-	-	tijd	tijd	-	-	-	-	-	-
Wilde Eend	-	2	2	1	1	4	tijd	1	5	-	1
Slobeend	-	-	-	tijd	tijd	-	-	-	-	-	-
Witoogeend	-	-	-	tijd	tijd	-	-	-	-	-	-
Tafeleend	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	tijd
Kuifeend	-	tijd	-	tijd	tijd	tijd	-	-	-	-	tijd
Havik	-	-	-	tijd	-	-	-	-	-	-	-
Sperwer	tijd	-	-	tijd	tijd	tijd	tijd	tijd	tijd	-	tijd
Buizerd	tijd	tijd	1	tijd	tijd	tijd	tijd	tijd	tijd	-	tijd
Torenavalk	-	-	-	-	-	-	-	tijd	-	-	-
Boomvalk	tijd	1	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Fazant	-	-	-	-	-	1	-	-	-	-	1
Waterral	-	-	-	-	-	-	-	tijd	-	-	-
Waterhoen	-	1	1	tijd	tijd	1	tijd	1	1	-	2
Meerkoet	-	2	1	2	1	2	tijd	1	4	-	3
Scholekster	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	tijd
Houtsnip	tijd	tijd	tijd	tijd	tijd	tijd	tijd	tijd	tijd	-	tijd
Oeverloper	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	tijd
Kokmeeuw	-	tijd	-	-	-	-	-	-	-	-	tijd
Stormmeeuw	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	tijd
Kleine Mantelmeeuw	-	tijd	-	-	-	-	-	-	-	-	tijd
Zilvermeeuw	-	tijd	tijd	-	-	-	-	-	-	-	tijd
Holenduif	1	-	2	tijd	tijd	3	-	-	1	1	-
Houtduif	3	2	4	2	2	4	tijd	6	6	5	3
Turkse Tortel	-	-	-	-	-	-	-	-	1	-	tijd
Halsbandparkiet	tijd	1	3	tijd	tijd	3	1	tijd	3	-	tijd
Pennant Rosella	-	-	-	-	-	-	-	-	tijd	-	-
Bosuil	-	tijd	-	tijd	tijd	1	-	tijd	tijd	1	-
Ransuil	-	-	-	-	-	-	-	tijd	-	-	-
Gierzwaluw	tijd	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
IJsvogel	-	tijd	-	tijd	tijd	tijd	tijd	-	tijd	-	-
Groene Specht	tijd	tijd	-	tijd	tijd	1	tijd	tijd	1	1	tijd
Grote Bonte Specht	1	1	4	1	tijd	1	tijd	1	1	1	tijd
Winterkoning	6	4	10	4	3	11	3	5	6	3	4
Heggenmus	2	1	1	3	2	-	-	3	-	-	1
Roodborst	3	1	6	5	3	4	1	3	2	4	3
Nachtegaal	-	-	-	tijd	-	-	-	-	-	-	-
Gekraagde Roodstaart	-	-	-	-	-	-	-	tijd	-	-	-
Merel	8	2	8	7	6	5	3	6	10	3	4
Kramsvogel	tijd	tijd	tijd	tijd	tijd	-	-	tijd	tijd	-	tijd
Zanglijster	2	2	2	2	1	2	1	2	1	1	tijd
Koperwiek	tijd	tijd	tijd	tijd	tijd	tijd	-	tijd	tijd	-	tijd
Kleine Karekiet	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	2

tijd = tijdelijk verblijvend

+ = wel territoria, aantal onbekend

- = niet waargenomen

Inventarisatie van Vogelrustgebieden in 2009											
	Vogelrustgebied Dr. Abraham Schierbeektuin	Vogelrustgebied Eilandjes Meer en Bos	Vogelrustgebied Ockenburgh	Vogelrustgebied Gravin van Bylandt	Vogelrustgebied Henk van Dongen	Vogelrustgebied Vredenoord	Vogelrustgebied Overvoorde	Vogelrustgebied André van der Laantuin	Eendenkooi Zuiderpark	Vogelrustgebied Paroussia	Vogelrustgebied Witte Viek Madestein
Tuinfluiter	tijd	-	-	-	-	-	tijd	-	-	-	tijd
Zwartkop	4	3	3	4	3	2	-	2	3	2	2
Tjiftjaf	4	2	4	3	2	3	tijd	3	1	1	2
Fitis	-	tijd	1	-	-	-	tijd	-	-	-	tijd
Goudhaantje	tijd	tijd	tijd	tijd	tijd	tijd	tijd	tijd	-	-	tijd
Vuurgoudhaantje	tijd	-	tijd	tijd	tijd	-	-	tijd	-	-	-
Grauwe Vliegenvanger	tijd	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Staartmees	1	1	1	1	1	tijd	2	2	1	-	tijd
Glanskop	1	-	1	2	1	-	-	-	-	1	-
Kuifmees	-	-	-	tijd	-	-	-	-	-	-	-
Zwarte Mees	-	-	-	tijd	-	-	-	-	tijd	-	-
Pimpelmees	4	2	6	4	3	5	2	5	3	3	tijd
Koolmees	6	1	9	12	5	5	-	7	5	3	2
Boomklever	-	-	1	1	tijd	tijd	-	tijd	1	1	-
Boomkruiper	3	1	5	1	1	2	tijd	1	1	3	-
Vlaamse Gaai	1	1	1	1	1	1	-	tijd	1	1	1
Ekster	1	tijd	1	tijd	tijd	1	-	1	1	-	3
Kauw	1	1	5	1	tijd	7	1	-	5	2	tijd
Zwarte Kraai	tijd	1	-	tijd	tijd	tijd	tijd	tijd	3	tijd	tijd
Spreeuw	-	-	tijd	-	-	-	-	-	-	-	tijd
Vink	tijd	tijd	tijd	1	1	-	-	tijd	-	1	tijd
Keep	-	-	-	tijd	tijd	-	-	-	-	-	-
Groenling	tijd	-	-	-	-	-	tijd	-	-	-	-
Putter	tijd	tijd	-	-	tijd	-	-	tijd	-	-	-
Sijs	-	-	-	tijd	tijd	-	-	tijd	-	-	-
Goudvink	tijd	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Totaal territoria	52	34	94	58	37	76	14	50	106	38	37
Totaal soorten	37	41	36	53	48	37	26	38	38	20	48
w.v. met territoria	18	22	27	20	17	25	8	17	27	19	16
w.v. tijd. verblijvend	19	19	9	33	31	12	18	21	11	1	32

tijd = tijdelijk verblijvend
+ = wel territoria, aantal onbekend
- = niet waargenomen

Andere telgebieden

Reigersbergen (Den Haag)

Contactpersoon: Wim Kooij

Telling: Losse waarnemingen

Het jaar startte met on-Nederlandse taferelen. Wanneer je de ene kant over het weiland keek dan zag je een Grote Zilverreiger, geflankeerd door een grote groep Ooievaars. Voor een dergelijk beeld moesten we nog maar heel kort geleden ons minstens twaalfhonderd kilometer zuidwaarts begeven.

Keek je een net iets andere kant op dan zag je honderd Brandganzen broederlijk tezamen met een bijna net zo grote groep Kolganzen. Met dit prachtige plaatje wanen wij ons eerder in het hoge noorden. Tijdens het 'uitkammen' op 24 februari of er nog een nestkast hing (niet dus) zagen Frederik Hoogerhoud en ik in een berkje belicht door de zon opeens een Kleine Bonte Specht tegenover ons. In 2007 had hij nog gebroed in een boom die is geslactofferd ten behoeve van het nu verrijzende monsterlijk lelijke automobielmuseum (eh sorry, ik ben bevooroordeeld door de hele gang van zaken maar vind het gebouw echt een groot litteken in de omgeving).

Tot 6 april werden vervolgens nog vijf waarnemingen van de Kleine Bonte Specht gedaan, maar er was niet voldoende indicatie voor weer een territorium. Een losse waarneming aan het einde van het jaar volgde nog op 4 december.

Het terrein is niet geteld maar bijzondere ontwikkelingen in de broedvogelstand lijken zich niet te hebben voorgedaan. De Winterkoning lijkt de vorstperiode goed te hebben doorstaan. Het aantal territoria is beslist niet teruggelopen.

In de nazomer was een Dodaars enige tijd vaste gast. Slobeenden worden steeds algemener en ook de Krakeend neemt in aantal toe. Wintertalingen werden vanaf oktober regelmatig waargenomen. Na de kerstdagen, toen de vorst was ingevallen, verbleven flinke groepen Smienten op de weilanden. Gedurende de laatste dagen van het jaar viel vooral het relatief grote aantal Koperwieken en Kramsvogels op het landgoed op. Een andere lijster had eerder in het jaar voor een aangename verrassing gezorgd: op 24 april liet een doortrekkend fraai mannetje Belfijster zich uitgebreid bewonderen.

Haagse Bos (Den Haag)

Oppervlakte: 85 ha

Contactpersonen: Wim Kooij, Frederik Hoogerhoud

Telling: Losse waarnemingen

De koudste winter sinds 1997 deerde diverse zangers niet. Een Zanglijster liet zijn wijsje op 3 januari voor het eerst horen en liet zich door de op dat moment net ingevallen winter in het geheel niet van de wijs brengen. Gedurende ongeveer een half jaar mochten we vrijwel dagelijks van zijn concerten blijven genieten. De eerste roffelende Grote Bonte Specht liet van zich horen op 26 januari, de Merel zong op 2 februari en op 25 februari hoorde ik de eerste vinkenslag.

Een dag eerder deden Frederik Hoogerhoud en ik onze jaarlijkse nestkastenronde. Toen zag ik vlakbij nestkast 104 (overigens het hoogste nummer) een Vuurgoudhaan die zich op ladderhoogte liet bekijken. In totaal werden zes waarnemingen van een Vuurgoudhaan gedaan. De laatste was op 2 april. Toen waren het er twee –wat leek dat hoopvol!- maar het was uiteindelijk ook de laatste waarneming van het jaar. Door jarenlange herstelachterstand is het totaal van 104 broedkasten ingekrompen tot 45. In maart 2010 komen er dertig nieuwe kasten bij en het volgende jaar vullen we het aan tot honderd in totaal.

Meer dan in andere jaren waren er deze winter waarnemingen van Houtsnippen. In het 'vochtige' gedeelte (achter nestkast 29) werden ten minste acht winterwaarnemingen gedaan van een Houtsnip. Vlakbij de Prins Clauslaan bij het frambozenbosje was sprake van een zestal ontmoetingen en bij

Chateau Bleu nog eens vijf. Daarnaast nog in ieder geval acht waarnemingen in de eerste maanden van het jaar verspreid over het gebied. De laatste was op 17 maart. In december (op de 17e) heb ik zelf slechts één waarneming verricht.

Het was even spannend hoe het dit jaar zou gaan met de Visdief. Ik hield er rekening mee dat het broedgeval op een kunstmatig eiland in de Bosvijver eenmalig was. Des te blijer verrast was ik toen bleek dat een Visdief vanaf 2 mei weer luid krijsend te kennen gaf present te zijn. Even later waren ze zelfs met zijn tweeën maar helaas... op 10 mei hield een Nijlgans met jongen parmantig de wacht bij het eiland. Van de Visdieven was opeens geen spoor meer te bekennen.

Op 9 mei zong er een Bonte Vliegenvanger langs het lange fietspad (toonde belangstelling voor een nestkast). Ik kon zo staan dat ik zowel de Bonte Vliegenvanger als Fluiters kon horen, een soort Veluwegevoel, geweldig op zomaar een doordeweekse dag.

23 Augustus was een dag dat er in het luchtruim van alles gebeurde. Grote hoeveelheden 'hangende' Huiszwaluwen maakten hun aanwezigheid kenbaar en verder zag ik drie 'echte' roofvogels binnen drie minuten, alle vlakbij paleis Huis ten Bosch. Het ging om de Boomvalk (die ik er van verdenk te hebben gebroed in de paleistuinten), de zich in en rond het Haagse Bos zeer thuisvoelende Buizerd en verder ook om de Wespindief. Meer Wespindieven werden waargenomen tot 28 september.

Koekamp (Den Haag)

Contactpersoon: Wim Kooij

Telling: Losse waarnemingen

Het is al jaren, eigenlijk eeuwen, een parel aan de rand van het centrum van onze stad.

Wat bezorgdheid is er ook. De nieuwe gebouwen bij Den Haag Centraal worden letterlijk sky high en zullen veel (ochtend)licht wegnemen. De consequenties voor de vegetatie kunnen groot zijn. In de eerste weken van het jaar, toen Koning Winter reageerde, was het terrein vergeven van de vinkachtigen. Van zowel een paartje Vink als Groenling kon een paar maanden later ook een

broedgeval worden vastgesteld.

Op 23 januari zoefde een Smelleken over dat totaal geen belangstelling toonde voor de ook in beweging zijnde Kauwen, Spreeuwen en Halsbandparkieten. De Bosuil broedde weer op het terrein. In de eerste weken van het jaar was er veel vocale activiteit. In de laatste dagen van april werden de jongen voor het eerst (door mij althans) gezien.

Een soort die erg bij (het centrum van) Den Haag hoort is natuurlijk de Ooievaar. Sinds enige jaren zitten er een paar tegenover het Centraal Station op het Koekampsterrein achter gaas. Op 5 maart kwam een wild, althans vrij exemplaar, aanvliegen en nam plaats bovenop een lantaarnpaal tegenover het station. Hij keek parmantig om zich heen, leek geen aandacht te hebben voor de gevangen soortgenoten, waarop hij letterlijk kon neerkijken.

Er waren ten minste vijf waarnemingen van Boomvalken. Op 19 september was een exemplaar heel druk doende bovenin de majestueuze kastanje aan de kant van de Bosbrug.

Een fraai mannetje Gekraagde Roodstaart verbleef op 22 september in een van de fraaie oude eiken waaronder een flinke groep edelherten lag uit te rusten.

Het jaar eindigde zoals het was begonnen: koud en met veel vinkachtigen. Maar in deze slotfase was ook het aantal verblijvende Koperwieken (bijvoorbeeld op 28 december zestig tussen de herten en 210 op het Malieveld) en Kramsvogels (op dezelfde datum zeventig om 110) aanzienlijk.

Clingendael (Wassenaar)

Oppervlakte: 55 ha

Contactpersoon: Wim Kooij

Telling: Losse waarnemingen

Het aantal monumentale bomen dat een lang en bewogen leven achter de rug heeft en terugvoert tot (Lodewijk) Napoleon is dit jaar helaas weer teruggelopen. Er zijn er gelukkig ook nog heel wat over. Zoals de beuken achter op de Grote Speelweide, die de kroon spannen qua cultuurhistorische waarde. De kronen van de bomen zelf zijn in de zomer elk jaar kaler, een veeg teken. Kauwen vinden het daar echter goed toeven, in een van de bejaarde woudreuzen bevonden zich drie nesten. In een ander broedde voor ten minste het derde jaar op rij een Holenduif.

De rode beuk tegenover het bruggetje naar de Japanse tuin gaat met zijn tijd mee. Dit jaar broedde daar namelijk een van de vele paartjes Halsbandparkieten die het landgoed tegenwoordig rijk is.

Ondanks de wat koudere winter zaten de Blauwe Reigers al weer vroeg op hun nest. Op 11 februari telde ik al ten minste elf nesten, waarvan vijf op 'nieuwe locaties'. Op twee na zaten ze alle in kruinen van dennen. Op 27 maart had ik er intussen nog vier nesten bij ontdekt. Het gebied waarin de nesten zich bevinden wordt gaandeweg iets groter. Eén ervan bevond zich boven in een beuk vlakbij het hek van het Gravin van Bylandtreservaat en ook niet ver van het water, een soort van A-locatie. Aan de andere kant van 'de kolonie' in de Bosjes van Zanen vond ik nu een nest (weer wel in een dennenkruin) dat heel dicht bij het autogeronk van de Van Alkemadelaan was gelegen.

In de zeer oude tulpenboom bij de Grote Vijver was regelmatig een andere exoot te vinden: een Nijlgans die zich blijkbaar wilde verheffen boven zijn soortgenoten op de grond, gebruikte de boom in het vroege voorjaar graag als uitkijkpost.

Op 5 mei genoot ik even intens van een uit het zuiden teruggekeerde Fluiters: zingend in de regen... wat klinkt dat mooi onder de majestueuze beuken van het Duinbos. Het was de eerste uit een serie Fluiters-waarnemingen op verschillende plaatsen op het landgoed die doorliep tot 14 mei (op 9 mei betref

het twee uitsluitende waarnemingen).

Oosterbeek (Wassenaar)

Oppervlakte: 10 ha

Contactpersoon: Wim Kooij

Telling: Losse waarnemingen

Vanuit Oosterbeek weinig verrassingen. Of het moet de Witoogend zijn op 30 december. Eén exemplaar zwom in de Tankgracht vlakbij de plaats die nu 'klaar' is gemaakt voor de Amerikaanse Ambassade (en waarop veel Scholeksters rondscharrelden) Verder heeft het verdwijnen van veel redelijk oude eiken een litteken opgeleverd ter hoogte van het Van Dongenreservaat. Het 'bos' is nu wel erg transparant geworden en merkbaar is dat het aantal holenbroeders (spechten, Glanskopmees, Boomklever, mezen) terugloopt. Alleen de Halsbandparkiet trekt zich van de neerwaartse trend helemaal niets aan.

Arendsdorp/Oostduin (Den Haag)

Oppervlakte: 17 ha

Contactpersoon: Wim Kooij

Telling: Losse waarneming

Het de afgelopen eeuw zo geplaagde landgoed zag er in maart prachtig uit. Zeker in de buurt van de koepel leek het alsof het had gesneeuwd. Deze plek is toch al befaamd om de vele verwilderde stinzenplanten die in lang vervlogen tijden ooit als bolletje in de grond terecht zijn gekomen maar het leken er nu meer dan ooit. Bijzonder was vooral dat de sneeuwlok het erg lang volhield en de bosanemoon er dit jaar vroeg bij was, waardoor de bloei deels samenviel. Dat zorgde er voor dat het helemaal wit oogde onder de nog kale eiken en beuken. Vanuit die bomen zelf is het geluid van de Halsbandparkiet met het jaar dominant. Soms denk je ook wel eens 'houd je snavel nu eens even', vooral als zo'n paradijselijk mooi zingende Zanglijster zijn lied onverstoord ten gehore brengt. Dan zou je graag over een volumeknop willen beschikken en de parkieten even op fluisterstand zetten. Nee dus. De Halsbandparkieten hebben totaal geen last gehad van de winterweken rond de jaarwisseling. Oorspronkelijk komen ze dan ook uit gebieden in Azië waar winters en nachten heel koud kunnen zijn. Bovendien zochten ze meer dan ooit massaal vetbollen en ander aangereikt voedsel op dat ze konden halen bij vogelminnende bewoners in het aangrenzende Benoordenhout. Spannend vond ik in het begin van het jaar het geschuifel van een Kuifmees. Meestal was dat net buiten het park maar soms ook in het Bunkerpark bij de Van der Houvenstraat. Op 13 februari zag ik een heel onrustig exemplaar dat elke boom - bijna allemaal loof - leek af te speuren op de aanwezigheid van 'kruipruimte'. Dit was slechts een van de vele waarnemingen het hele jaar door. Een territorium werd uiteindelijk vastgesteld in de parkachtige tuin tussen de Van der Houvenstraat en de Van Moersselestraat.

De IJsvogel, tot medio jaren '50 (toen het park voor het publiek toegankelijk werd) regulier broedvogel, wordt lang niet elk jaar meer gezien op het landgoed. Blij verrast was ik daarom op 1 september

met een langsvliegend exemplaar over de sloot die de beide voormalige landgoederen scheidt. De Krakeend is in het winterhalfjaar een steeds gewonere verschijning. Hield de soort zich in vorige jaren doorgaans op in vijvers, tegenwoordig tref je ze ook veelvuldig aan in kleine slootjes en is de spreiding veel groter geworden. Op 7 december zag ik 45 Krakeenden op zeven verschillende plaatsen in het park. Ook de Slobeend kende toen met 22 exemplaren op vijf plekken een goede dag.

St. Hubertuspark (Den Haag)

Oppervlakte: 17 ha

Contactpersoon: Boudewijn Schreiner

Telling: BMP-methode

Het nieuwe jaar ging koud van start. In december van het jaar ervoor was door de HVB een officiële wintervoeding afgekondigd, die doorliep tot eind januari. Om de bosvogels de winter door te helpen werd op enkele beschutte plaatsen dagelijks gevoerd. De Winterkoning, die het doorgaans zwaar te verduren heeft tijdens een strenge winter, ging er in aantal zelfs op vooruit.

Door de bouw van de Hubertustunnel is de padenstructuur enigszins gewijzigd, waardoor ook de gebruikelijke telroute moest worden aangepast. De nieuwe heesterbeplanting rond de tunnelmond is nog laag en open waardoor allerlei 'onkruid'-zaden massaal de kans krijgen om te ontkiemen. Vooral de weelderig bloeiende distels op deze beschutte zuidhelling waren erg in trek bij distelvlinders en andere insecten. Tijdens de invasie van deze soort in 2009 telde ik er soms meer dan tweehonderd

bij elkaar. In het najaar trof ik er regelmatig foeragerende Putters aan, die zich tegoed deden aan de rijpe zaden, waarmee zij hun bijnaam van distelvink eer aandeden. Het aantal Nachtegalen loopt de laatste jaren terug, maar de Vink lijkt tot de vaste broedvogels te gaan behoren. De Sperwer was dit jaar gelukkig weer terug als broedvogel. Dit is het laatste jaar dat het Hubertuspark door mij is geteld. Na 21 jaar inventarisatie heb ik besloten om de bakens te verzetten. Ik hoop hierdoor meer tijd over te houden voor de vogelfotografie en het beheer en de inventarisatie van mijn twee vogelrustgebiedjes.

Nieuwe Scheveningse Bosjes (D.H.)

Oppervlakte: 20 ha

Contactpersoon: Nicolette Rab

Medeteller: Ton Haase

Telling: BMP-methode

Als je je nestkasten nummert en waar ze precies hangen op een kaart aantekent, is het toch nog een hele klus om alle kastjes weer terug te vinden als je deze kaart 'even' kwijt bent.

Van de 28 kasten was er één niet bezet en twee hebben we niet kunnen vinden: of ze waren te ver van de looproute opgehangen, of ze waren gewoon verdwenen, een verschijnsel waarmee we vorig jaar ook te maken hadden. Het goede nieuws is dat er slechts één nestkast niet bezet was, van de twee verdwenen kasten hebben we geen informatie dus we zullen ze maar als niet-bezet aanmerken. In een aantal kasten lagen nog eieren. Of deze van het oude nest waren of nieuw gelegd, is onbekend. We hebben elf keer geteld van half maart tot eind juni, waaronder twee avondtellingen.

Voor veel soorten is een avondtelling slecht, behalve voor de Roodborst, Zanglijster en Merel.

Dit jaar dachten we dat we het zonder een broedsel van de Sperwer moesten doen want we hebben pa en/of ma nooit bij het nest gezien of gehoord.

Welk een vreugde toen we toch weer in juli twee levensechte bijna vliegvlugge jongen konden waarnemen! Misschien dat het onopvallende gedrag later in het seizoen mede werd veroorzaakt door

herriemakende zinloze werkzaamheden in het bos die niet tijdens het broedseizoen dienen plaats te vinden.

Een nieuw probleem waarmee we te maken kregen, was dat de metalen plaatjes voor de nestkasten (om uithakken van de vliegopening door spechten te voorkomen) geen zekerheid meer gaven voor de bewoners. Er zaten plaatjes bij die niet strikt aan de maat waren waardoor het niet zeker was om te zeggen of het nu om een echte Pimpelmezen- of Koolmezenkast ging. Daarnaast constateerden we dat Pimpelmezen ook in een overduidelijke Koolmezenkast broedden. Mogelijk dat daardoor het aantal broedende Pimpelmezen relatief hoog was. De Boomkruiper deed het goed met vijf territoria waarvan drie broedsels in een Boomkruipernestkast. Niet-broedende bezoekers waren dit jaar o.a. de Fluits, de Fitis en de Kuifmees.

De eekhoorns en vleermuizen waren wel weer present.

Scheveningse Bosjes (Den Haag)

Oppervlakte: 60 ha

Contactpersoon: Erik Evers

Telling: BMP-methode

Het voorjaar 2009 viel mij zwaar vanwege het onbestendige en koude weer. Toch heb ik tijdens mijn telronden genoten. Genoten van het aantal

Roodborsten en Zanglijsters. Dat viel mij mee. Het aantal Winterkoningen, Houtduiven, Merels en later in het broedseizoen het aantal Nachtegalen viel bitter tegen. Bovendien heb ik het idee dat er voor wat betreft het creëren van biodiversiteit niet alles uit het gebied wordt gehaald. Zo mis ik de aanleg van meer dynamiek d.m.v. bladhoudende boomgroepen en

groepen dicht struikgewas.

Er is volgens de BMP-methode geïnventariseerd in slechts zes ochtendtelronden en twee avondtellingen. De nestkasten zijn door mij al jarenlang niet meer vervangen, wel jaarlijks schoongemaakt. Daardoor ontstaat er een langzame afname van het aantal nestkasten. In december 2009 zijn ze gecontroleerd en leeggemaakt, maar hun staat was zo slecht en de gegevens waren te verwaarlozen. Ze zijn voor dit jaar geen onderdeel van het verslag. Ik beraad mij over een nieuwe indeling van het nestkastenbestand.

Park Sorghvliet (Den Haag)

Oppervlakte: 22,5 ha

Contactpersonen: Erik Evers, Hetty Mos

Telling: BMP-methode

Voor het eerst in twaalf jaar weer een echte winter, hoewel deze niet zo streng was dat er in het park gevoerd moest worden. Door de kou waren er wel veel extra vogels die je normaal niet te zien krijgt. Tijdens het uitslepen van stammen liep er een Watersnip breeduit voor de trekker op het pad. Daardoor kon je goed de strepen op de rug bekijken, zodat goed te zien was dat het niet om een Houtsnip ging. Er waren in deze koude periode veel

Houtsnippen.

Door Erik werd een Havik gezien.

Hier en daar waren nog wat open plekken in de Beek, zodat de vogels niet helemaal in de ellende zaten. De IJsvogel heeft gelukkig de winter overleefd, want op 1 maart zag en fotografeerde Tiny Evers de IJsvogel, die zich ook door een negental wandelaars liet bewonderen. Diezelfde dag werd vanuit het keukenraam van huize Evers een bijna witte Buizerd gespot.

In het voorjaar werd door de beheerder een takkeling van de Bosuil waargenomen. In juni een Aalscholver en Dodaars in de vijver, een tweetal Vinken, maar buiten de telrondes en op 20 juni om 10.15 een vos die op zijn gemakje over het pad wandelde.

Of het de koude winter was of het droge voorjaar weten we niet, maar er waren dit jaar beduidend minder Merels, maar meer Zanglijsters.

Roepende Bosuilen zijn op twee plekken gehoord, die weer ver uit elkaar lagen.

Tijdens de vakantie van de familie Evers werd door de waarnemer met enige regelmaat de IJsvogel gezien en half augustus werd door een bezoeker een uitgehaald wespennest gemeld. Wespendienst! Op 31 augustus vier roepende Wespendienstieven boven de wei bij de bijenstal. Daar ben je van onder de indruk! Op 4 september: gemeld drie Wespendienstieven en op 8 september één Wespendienstief bij de bijenstal, vier maal een lichte Buizerd gezien met een crèmekleurige kop, met donkere ring om het oog. Afstand ± vijf meter.

In oktober trokken grote groepen koperwieken Nederland in en ook Park Sorghvliet kreeg ze op bezoek, evenals een groep Goudhaantjes.

Rond de Kerst een heleboel sneeuw. Prachtig voor ons, slecht voor de vogels.

De telling werd volgens de BMP-methode gedaan en de gegevens zijn naar SOVON gestuurd.

Haagse Beek, middenloop (D.H.)

Oppervlakte: ca. 12,4 ha

Contactpersoon: Ineke Leyenaar

Telling: BMP-methode

Op 19 maart mijn eerste telling gedaan. Zouden

de Canadese Ganzen het weer winnen van de Knobbelzwanen dit jaar bij vijver 3? Die kregen toen twee jongen en hielden stand bij een gevecht met een vos. Zou ik weer nieuwe broedvogels zien? Altijd spannend.

De eerste broedende vogel op die ochtend was een Houtduif, die een prachtige grote, nog kale boom had uitgezocht. Zij heeft lang gebroed, maar toen de boom in blad stond, heb ik haar of haar eventuele jongen niet meer gezien. Er stond alleen nog riet bij vijver 3 en bij het Rode Kruis Ziekenhuis, voor de rest was al het riet gemaaid en was alles erg kaal. Wel mooie narcissen bij de kinderspeelplaats.

Op 2 april hoorde ik 's avonds twee Bosuilen tegen elkaar in roepen bij vijver 3 en later in mijn buurt bij de Suezkade/Archimedesstraat ook nog eens. De volgende tellingochtend zag ik daar een roofvogel wegvliegen - zonder kop -, en ik neem aan dat dit wel een Bosuil zal zijn geweest. De meeste tijd hoorde ik dit jaar uilen bij de kerk langs de

Sportlaan. Daar broeden ze beslist in de grote bomen daar. Ook zag ik vaak vleermuizen 's ochtends of 's avonds over het water scheren. In de bosuilen-nestkast, die iemand heeft opgehangen bij vijver 2, broeden Kauwen dit jaar. De Eksters zijn ook weer bezig met hun grote nesten en de Groene Specht en Grote Bonte Spechten kwamen daar inspectie doen. Pimpelmees en Koolmees vliegen af en aan naar hun verschillende nestjes op de balkons. De Pimpelmees in mijn tuin was er ook weer.

Op 19 april zag ik twee roodwangschildpadden in het Verversingskanaal op een boomstronk en hoorde ik weer de Bosuil in de Archimedesstraat. Volop Zwartkoppen gezien en gehoord op 23 april, Gaaien met jongen en de Zwarte Kraai probeerde voer van de Gaai te pikken. Verder op die ochtend veel jonge Meerkoeten, jonge Eendjes, een paar broedende Knobbelzwanen in vijver 3 in het riet, maar ook een eenzame zwaan in vijver 1. En eindelijk eens een Halsbandparkiet mooi in een boomhol zien kruipen. Twee Blauwe Reigers werden verjaagd door Zwarte Kraai. Ik vroeg me af of ik de Gaai en de Spechten zo veel vaker zou zien dit voorjaar, omdat er veel grote bomen zijn gerooid langs de Segbroeklaan. De weg wordt verbreed.

Op 2 mei stonden er weer twee tentjes tegenover de broedende Knobbelzwaan (vijver 3). Ik heb de jongens gevraagd rekening te houden met de buurvrouw in het riet. Nu waren er inmiddels twee nesten met Knobbelzwanen (een bij vijver 3 en een bij vijver 1). Omdat er opeens een tweede paar Knobbelzwaan was gekomen, die duidelijk de plek hadden gepikt van de Meerkoet en de Waterhoen(in vijver 1), zag je die ook direct bij de zwanen bezig met wat er nog van hun territorium overgebleven is. Het Waterhoen was zelfs bezig op het nest van vrouw Knobbelzwaan. De Meerkoet broedde daar ook. Twee Merels verjoegen een Vlaamse Gaai. Staartmezen en Spreeuwen hadden jongen. Die Spreeuwen telde ik voor het eerst mee als territoriumhouders. Zag ook veel jonge Spreeuwen. De volgende dag even gekeken bij de broedende zwaan, maar ze was van het nest.

Op 22 mei weer overal paaiende karpers en een gigantische goudvis en zeven jonge Knobbelzwanen in vijver 1 (ondanks de jongens met de tentjes). De Canadese Gans klonk als een kerkklok, maar werd verjaagd door een Knobbelzwaan. De vijvers zaten nu vol kleine visjes. Ik zag ook stippelmotten en naaktslakken.

Op 29 mei geen zwanen meer bij vijver 3. Bij navraag in de buurt hoorde ik dat de zwanen naar de overkant waren gegaan. Ik heb ze niet meer teruggezien daar. Zag ook zwartwitte kat, jonge Vlaamse Gaaien, jonge Halsbandparkieten

en op twee plaatsen hoorde ik de Kleine Karekiet, veel jonge Merels en alle Waterhoentjes waren verdwenen (waren die nu pas aan het broeden?), Wilde Eenden met negen pullen en een grote vis sprong uit het water, leek wel een Orka.

Op 9 juni hadden ook de andere Knobbelzwanen zeven jongen. Die werden allemaal groot, ondanks het delen van de vijver met tien jonge Nijlganzen en twee jonge Futen en honden die vaak in het water springen. Wandelaars werden door de Nijlganzen in de benen gebeten!

Ik zag dat jonge Kauwen witte snavels hebben.

Nieuwe soorten tijdelijk verblijvend waren Brandgans, Holenduif, Kuifeend, Kleine Mantelmeeuw en Bosuil. En heel nieuw, dit jaar: twee Futenparen, een paar Futen kreeg drie jongen, waarvan er twee werden grootgebracht. De Futen pikten het nest van een Meerkoet in! Alle Kauwen verzamelden zich vanaf dit moment in twee grote slaapbomen, ik telde wel veertig stuks.

Ik heb de laatste telling op 18 juni gedaan volgens de BMP-methode. Het was weer een heerlijk jaar.

Wapendal (Den Haag)

Oppervlakte: 5 ha

Contactpersoon: Okje van Drimmelen

Telling: BMP-methode

Wat een droevig lijstje van de vogels in Wapendal! Het lijkt wel of alle vogels gevluht zijn, sinds er gewerkt wordt.

Op de hoek van de Daal en Bergselaan en de Pioenweg groeide heel veel sleedoorn, maar sinds die weggehaald is, zingt er geen Roodborst of Winterkoning meer.

Het is nu wel een mooi met grassoorten bedekt duinlandschap, zoals het heel vroeger was, maar de vogels moeten er nog wel aan wennen.

De tuinen tegenover Wapendal worden waarschijnlijk meer gewaardeerd als broedplaats.

De Nachtegaal ontbrak helaas weer. Te weinig onderbegroeiing?

De pony's houden alles goed open, zodat er minder gras groeit, welke tussen de heide welig tierde. Er is nu een grote oppervlakte, wat vanaf het hek heel goed te overzien is.

De Bosuil was nogal laat op pad. Half april, 's morgens om 6.15 uur, zag ik hem overvliegen en hoorde het overbekende geluid.

Nu maar hopen dat de vogels het nieuwe landschap herontdekken.

Landgoed Meer en Bos (Den Haag)

Oppervlakte: 21 ha

Contactpersoon: Wouter van As

Telling: BMP-methode

Het gebied is nog steeds gelegen tussen - aan de zuidzijde - de Laan van Meerdervoort en aan de noordzijde de Machiel Vrijenhoeklaan en verder aan de oostzijde de Muurbloemweg en aan de westzijde de Heliotrooplaan waaraan ook het vogelasiel De Wulp ligt.

We hadden een winter met ijs en sneeuw, gladheid en verkeersindigestie beleefd. Zo langzamerhand werd het eind januari 2010 ook weer wat zachter. Zelfs de sloot op de Händellaan lag weer helemaal open en de vogels lieten zich weer horen. Koolmees en Pimpelmees zelfs al in december. Nog geen Heggenmus.

Voorjaar 2009: de teldagen kon ik zodanig kiezen dat ik geen regen heb gehad, toch altijd wel prettig. Het is altijd een genot om zo vroeg op pad te zijn met zoveel 'muziek' om je heen en veel indrukken te ervaren. Op de eerste teldag (30 maart) trof ik een 'vergadering' van Kauwen aan. Heel bijzonder. Misschien weet iemand daar iets meer over? In totaal bleken er vier kolonies van Kauwen te zijn, met territoriaal gedrag, maar helaas zijn de aantallen van deze vogels onbekend gebleven. Een muurtje (heel oud) met daarvoor een bankje, een heel zonnig en

daardoor warm plekje, is verdwenen. Jammer voor hagedissen, lijkt me.

De tweede teldag (10 april), prachtig weer met bloesemende struiken.

De zevende teldag (29 mei) leverde een waarneming van twee Groene Spechten, verder was er weinig stormschade van de maandag ervoor te bespeuren.

De Winterkoning staat weer als eerste, met 29 paren, maar weer een vermindering. Dat geldt voor meer standvogels, zoals de Merel. Het aantal zomergasten is stabiel. Het aantal Halsbandparkieten is iets toegenomen.

Westduinpark - noordelijk deel (D-H)

Oppervlakte: ca. 45 ha

Contactpersonen: Riekje Houweling, Elly de Munk

Telling: BMP-methode

Het is de eerste keer dat wij gaan tellen in het noordelijke deel van het Westduinpark. Er gebeurt veel in dat ene uur tellen waar het van donker zo langzamerhand licht wordt. Al bij het verlaten van je huis word je verblijd door het gezang van één of meerdere vogels. En als je dan in het telgebied van de duinen komt is het hele koor aanwezig. In het bosgedeelte (het verst van de zee af) hoor je de Mezen, Merels, Eksters, Vlaamse Gaaien, Winterkoninkjes, en Roodborsten niet te vergeten. We werden al gauw verrast door twee slanke honden die enthousiast op ons af kwamen rennen. We hadden elkaars steun wel even nodig. Ook in dit donkere gedeelte hoorden we plots een hard geluid. Ja, hoe moet ik dat beschrijven, een schorre brul in de verte. Wat was dit nou? Was het een dier? Een vogel? Wat was dit? Toch had het wel iets bekends, maar wat? Onderhand liepen we in de richting waar het geluid vandaan kwam en ja hoor, nog eens dat luide schorre geluid daar ergens in de hoogte. Thuis, met behulp van de vogelgeluiden-cd kwamen we erachter dat het een Fazant moet zijn geweest. Als laatste specifieke gebeurtenis: het vosje dat zo ineens naast ons kwam zitten. Net een poesje dat met zijn pootje zijn gezicht afveegt. Het vosje schrok van de klok in Scheveningen die het halve uur sloeg en ook toen wij zachtjes gingen praten schrok het en verdween het rustig in het

struikgewas. Dichter naar de zee toe, daar waar veel struiken zijn zoals de duindoorn, de rozenbottels, en de vlier hoorden we de Nachtegalen, de Fitissen, de Grasmussen, Sprinkhaanzangers, Heggenmussen en de Braamsluiper. En als we dan echt bij de zee aankwamen zaten daar altijd weer de Zwarte Kraaien boven op de paaltjes ons telgebied en ons in de gaten te houden.

Wat dacht je van de opkomende zon!

Westduinpark - middendeel (D-H)

Oppervlakte: ca. 50 ha

Contactpersoon: Dick Pescott

Telling: Beperkte BMP-methode

In 2009 heb ik onvoldoende keren kunnen tellen om te voldoen aan de SOVON-methode, maar desondanks kon vastgesteld worden dat er nauwelijks verschillen zijn ten opzichte van voorgaande jaren. Braamsluiers zijn wel door anderen gerapporteerd en de Buizerd kon worden bevestigd als broedvogel. In het kader van Natura 2000 is de gemeente nog steeds bezig om struweel te verwijderen om zodoende kale zandvlakten te creëren en om meer drastische maatregelen te nemen die bedoeld zijn om het oorspronkelijke aanzien van de duinen terug te brengen door verstuiving. Op vele plaatsen is de afrastering verdwenen of kapot, maar herstelwerk, ook aan de paden, is in volle gang.

Omdat de verschillende delen van het gebied vrij groot zijn, is het aantal territoria van Pimpelmees, Merel, Koolmees en Roodborst wellicht onderschat.

Crematorium Ockenburgh (D.H.)

Oppervlakte: 2,6 ha

Contactpersoon: Hetty Mos

Telling: BMP-methode

Het gebied waarop het crematorium is gevestigd is niet zo eenvoudig te tellen, omdat het aan één kant wordt begrensd door het reservaat Ockenburgh, dat beheerd en geteld wordt, en aan de andere kant door het landgoed met dezelfde naam dat door de vogelwerk- groep Solleveld geteld wordt. Je moet dus oppassen voor dubbeltellingen.

In 2009 is er dus behoedzaam geteld, maar het aantal territoria lag hoger dan het jaar ervoor, toen er verbouwingen aan het crematorium plaatsvonden, die uitliepen tot in het broedseizoen.

Het was een rustig jaar, met vorst aan het begin en ook sneeuw aan het einde.

Door de bezoekers worden in de winterperiode wel eens vetbolletjes opgehangen, maar dat gebeurt onregelmatig. Als het nijpend wordt kunnen vogels altijd bij het reservaat komen dineren, want het is in de winter belangrijk voor ze om voor de nacht met een gevulde maag op stok te gaan. Dit, omdat ze in één nacht wel tien procent van hun lichaamsgewicht kunnen verliezen. Buiten de telrondes waren er geen bijzondere waarnemingen.

Heempark H.J. Bos (Den Haag)

Oppervlakte: 3 ha

Contactpersoon: Hetty Mos

Telling: BMP-methode

Voor het eerst sinds jaren weer een echte winter.

In januari is door de beheerders een Roerdomp waargenomen in het riet. Ook een Buizerd liet zich regelmatig zien. Dit kan zowel de Buizerd uit reservaat Ockenburgh, als die uit Madestein zijn. Bij de telling van 29 maart kwam bij een bruggetje een enorme karper van zo'n zeventig cm, tijdens het paaien, met de rug boven water. Je kon hem vanaf de brug aanraken.

Tijdens het warme en zeer droge voorjaar waren de roodwangschilpadden er al vroeg bij om te zonnebaden. Tijdens het tellen zag ik dat een boom was verwijderd waarin een nestkast hing. Deze zal worden vervangen. De Knobbelzwanen broeden al een aantal jaren niet meer in het Heempark, maar komen nog zeer regelmatig buurten. In mei kwamen ze de 'kinderen' laten zien.

De Staartmezen deden het heel goed en op 22 mei zag ik een noordelijke variant (met een geheel witte kop). Dat is pas de derde keer dat ik die zag, dus mijn dag was meteen goed.

Buiten de telrondes ben ik niet in het Heempark geweest, maar de beheerders houden een lijstje bij van tijdelijk verblijvende soorten die ik tijdens mijn rondes gemist heb. Er werd geteld volgens de BMP-

methode en de gegevens zijn naar SOVON gestuurd. Wegens ziekte van de teller zijn de nestkasten pas na de vorstperiode schoongemaakt. Daar was zeker een nachtvorstje overheen geweest.

Met twee nestkasten in reserve is aan de schoonmaak begonnen, maar helaas waren er weer twee verdwenen, zodat het aantal kasten weer op negen staat.

Bij het schoonmaken vloog, uit een door Ap geopende kast, een Pimpelmees rakelings langs zijn gezicht, wat hem behoorlijk deed schrikken. Tijdens deze werkzaamheden werd door ons in de vijver een paartje Slobeend waargenomen.

ATV "Nut en Genoegen" (Den Haag)

Oppervlakte: 7 ha

Contactpersoon: Willy Joolen

Telling: BMP-methode

Toen sneeuw en ijs van het terrein van Nut en Genoegen waren verdwenen en mijn been uit het gips was, werd het tijd voor een wandeling door het gebied.

Zoals bekend is er nieuwbouw gepleegd aan de overzijde van de windsingel aan de Rade. Mooie woningen die dwars op de singel gericht liggen met betegelde voortuintjes, inclusief plantenbakken en een aantal parkeerplaatsen.

Vooralsnog dus geen groen, maar dat zal wellicht in de loop der tijd worden aangeplant. We wachten af. Het is allemaal nog zo jong.

Dat het voorjaar is aantocht was, was zeer duidelijk merkbaar op Nut en Genoegen. Begin februari en dan al zo ongelooflijk veel vogelgezang.

Badende Merels in met regenwater gevulde kuilen in de tuinpaden.

Bij aankomst werd ik verwelkomd door de roffelende Grote Bonte Specht die werd overtroefd door vele Koolmezen, enkele Vinken, de Roodborst en de Heggenmus. Zelfs de Zanglijster gaf acte de présence. De Vlaamse Gaai was er ook weer, net als de vele Halsbandparkieten die ik overigens vorige maand, staande bij de Hofvijver, bijeen zag komen om gezamenlijk de nacht door te brengen in de bomen op het eiland. Werkelijk een prachtig gezicht!! De winterzwarte bomen waren binnen een half uur geheel groen!!

Toen ik afgelopen zomer in mijn tuin zat, verbaasde ik mij over het grote aantal distelvlinders dat op mijn terras vertoefde, terwijl verderop de vlinderstruik stond te bloeien. Even later bleek dat mijn bloeiende Amerikaanse vogelkers en de vlinderstruik vele, vele honderden distelvlinders op bezoek hadden. Zoiets had ik nog nooit gezien! Internet bracht de oplossing: het was een zeer bijzonder distelvlinderjaar!

Nog een aardigheidje. Er kwam een vogelvoeder-verbod. Braaf spoot ik mijn voedertafel schoon en zette hem in de kas. Toen ik weer plaatsnam op het terras, was er ineens tumult in de vogelkers. De Roodborst uitte zijn ongenoegen, hij stampvoette nog net niet. Ik heb de tafel teruggezet met universeelvoer voor meneer en de rust keerde terug.

De Heimanshof (Den Haag)

Oppervlakte: 3,2 ha

Contactpersoon: Yvonne Vermazen

Telling: BMP-methode

De Heimanshof, een pareltje van een tuin gelegen in het Zuiderpark.

Buiten het broedseizoen werd de tuin bijna wekelijks bezocht.

Dat Kauwen en Zwarte Kraaien een Buizerd verjagen is bekend, maar dat Halsbandparkieten dat ook doen was nieuw voor mij. Mijn aandacht werd getrokken door het langdurig krijsen van een groep Halsbandparkieten. Ze waren via echt 'teamwork' de Buizerd uit de Heimanshof aan het jagen.

Op het Hulstlaantje is door de beheerder een nieuwe

bosuilenkast geplaatst, en bingo. De woning is direct in gebruik genomen door een paartje Bosuil.

Tijdens één van de inventarisaties vlogen beide vogels de kast uit.

Helaas moest een aantal bomen worden gekapt. In het beukenbos is de vogelkers verwijderd en zijn kleine beukenboompjes geplant. Rond het moerasje zijn flink wat struiken gesnoeid, zodat het gebiedje er weer piekfijn uitziet.

De vele Kautjes die normaal de nacht doorbrengen in de Heimanshof hebben een andere plek in het Zuiderpark gezocht. Dit zou te maken kunnen hebben met de werkzaamheden aan de kerk aan de Loevesteinlaan. Het betekent wel minder uitwerpselen, dus beter voor de planten.

In de winterperiode waren er regelmatig opvliegende Houtsnippen te zien in de Heimanshof. Maar op 24 december tijdens een rondje door de tuin zag ik een Snip heel langzaam zijn bosje aan de Olifantenvijver verlaten, die zich goed liet bekijken en vervolgens weer terugliep het bosje in. Het duurde enkele seconden, adembenemende seconden. Wat een geweldige hobby is dit toch.

ATV Zonnegaarde (Den Haag)

Oppervlakte: 2,2 ha

Contactpersonen: Yvonne Vermazen, Jaap Zoet

Telling: BMP-methode

Omdat ik zelf een tuin op dit complex heb en er dus regelmatig kom, worden er het hele jaar door waarnemingen gedaan.

Zonnegaarde ligt midden in het gebied van het "Masterplan Erasmusveld – Leywegzone". Dit gebied heeft de ambitie om zich te ontwikkelen tot de

duurzaamste wijk van Nederland. Ons complex wordt geïntegreerd in het plan. Dat was goed nieuws. Het volgende goede nieuws is dat door middel van het Nationaal Keurmerk Natuurlijk Tuinieren, een initiatief van de AVVN (Algemeen Verbond van Volkstuindersverenigingen in Nederland) ons complex in natuurwaarde zal stijgen door middel van het plaatsen van takkenrillen, de aanplant van besdragende struiken, de aanleg van een paddenpoel en insectenhotels. Tevens versterkt ons complex de ecologische verbindingzone langs de Erasmusweg en de zone Erasmusveld. De vogels zullen hiervan zeker gaan profiteren.

Enkele cliënten van zorginstelling De Sparring gebruiken ons complex voor hun dagactiviteiten. Tijdens de wintermaanden hebben ze een aantal voederplanken gemaakt die over het complex verdeeld zijn. De vogels worden verwend met de pindaslingers en vetbollen die zij gemaakt hebben. Voor wie niet weet waarvoor dit soort bouwselfjes dient vertellen tekstjes zoals 'vogelvoedselbank' en 'Sparring noodvoedsel-distributiecentrum' op de voedselplanken genoeg.

De Voorden (Rijswijk)

Oppervlakte: onbekend

Contactpersoon: Guus Savenije

Telling: Beperkt

Dit jaar heb ik beperkt de reigertelling gedaan, want omdat ik door ziekte geveld ben geweest heb ik maar gedurende een beperkte tijd waarnemingen kunnen doen. Graag wil ik vogelwachter blijven en ik verwacht volgend jaar weer honderd procent te kunnen meedoen.

Wat bij de Voorden opvalt, is het grote aantal niet bezette nesten in het gedeelte Steenvoorde. Ik heb hierover contact gehad met SOVON, maar het valt niet helemaal te verklaren.

Wel vond ik onder de bomen met die verlaten nesten veel gebroken eierschalen en enkele dode kuikentjes, dus ik denk niet dat die nesten onbewoond zijn gebleven.

Het verschil Overvoorde-Steenvoorde is op zijn minst opmerkelijk. Voorheen waren immers alle nesten bezet. Wel heeft de plantsoendienst hier flink

huisgehouden, andere paden aangelegd en al het onderhoud weggehaald.

Betreffende de telling:

Overvoorde: veertig nesten bezet, zes onbezet.

Steenvoorde: acht nesten bezet, 29 onbezet.

Park Vreugd & Rust en Park 't Loo (Voorburg)

Oppervlakte: 39 ha

Contactpersoon: Martin van de Reep

Telling: BMP-methode

Tijdens de vijf inventarisatieronden zijn 42 soorten vogels vastgesteld, vrijwel gelijk aan het voorgaande jaar. Het aantal territoria is op 581 (2,8% lager dan in 2008) uitgekomen. Het zijn echter niet dezelfde soorten als vorig jaar! Zo zijn de twee broedparen van de Braamsluiper, zoals verwacht, niet meer teruggekeerd omdat hun territorium plaats heeft moeten maken voor een aantal speeltoestellen.

Waarom de Carolina-eenden niet meer in de vijvers zijn waargenomen is onduidelijk. Leukste waarneming dit seizoen was de IJsvogel in het voorjaar. Helaas is het bij een enkele waarneming gebleven.

Wel zijn er duidelijke veranderingen waar te nemen. Vorig jaar zagen we nog een leuke soort als de Dodaars duiken en een Waterral lopen over het oude riet van de Iisdodde in de vijver! Dit jaar is de

Waterral niet gezien - en ook volgend jaar zal dat niet gebeuren - omdat de vijver weer is ontdaan van al het lisdodde-riet en een groot deel van de wortelstengels.

Bij de Ekster is een enorme toename geconstateerd. Ook de Holenduif nam na zijn terugkeer in aantal toe. Dit gold ook voor de Boomklever en de Nijlgans en verrassend genoeg ook voor de Zwartkop! Soorten die in aantal amper wijzigden waren Merel, Zanglijster, Fuut, Koolmees, Turkse Tortel, Winterkoning en de Kauw. Ook de Bosuil was nog steeds aanwezig.

Er zijn dit jaar minder Blauwe Reigers tot broeden gekomen. De hevige stormen in de jongenfase in 2008 en de winter in het begin van het jaar zijn daar mogelijk de oorzaak van.

Het aantal Boomkruipers, Staartmezen en Pimpelmezen nam af. De Groene Specht had mogelijk te lijden van de herinrichting van het park tussen de Mr. Van Steelaan en het CBS (voedselgebied) alsmede van de opknopbeurt van de begraafplaats (broed- en voedselgebied).

Soorten die het ook minder hebben gedaan zijn de Meerkoet en het Waterhoen, die veel broedgebied verloren zagen gaan door het verwijderen van struiken en overhangende begroeiing langs de waterkant. Ook bij de Tjiftjaffen en Roodborsten is een afname geconstateerd, die mogelijk te maken heeft met het onderhoud van de lage begroeiing en struiken.

Toch zijn er ook weer nieuwe soorten te melden, zoals de Canadese Gans en zelfs een Grasmus. Wederom is een vijftal bomen wegens 'gevaar' verwijderd. Twee beuken die blijkbaar een slecht wortelgestel hadden, zijn tijdens de storm omgewaaid! De oude stammen van de 'vleermuisbomen' waren deze winter in trek bij de Grote Bonte Specht en Halsbandparkiet die al vroeg startten met het uithouwen van beschutte slaapruijnte.

Hopelijk is de up-lining van het park nu afgerond en krijgt de natuur weer even de kans om zich te herstellen.

Vallei Meijendel

Contactpersoon: Wim Kooij

Telling: Algehele indruk (zie ook www.VWG-M.nl)

De Kauw deed dit jaar van zich spreken. Op winterdagen waren ze veelvuldig en luidruchtig aanwezig. In het broedseizoen nam het aantal paartjes weer wat toe ten opzichte van

voorgaande jaren. Een half albino-exemplaar trok sinds februari de aandacht. Vermakelijk waren ook de schermutselingen tussen Kauwen en Halsbandparkieten. De met snavels en vleugels gewapende conflicten leken meestal op een remise uit te draaien.

Opvallend is daarbij dat na de eerdere voorzichtige 'kolonisatie' het aantal Halsbandparkieten nu echt begint door te zetten. Ze zijn het gehele jaar nadrukkelijk aanwezig en in het kaveltje dat ik vanaf medio jaren '90 volgens de BMP-methodiek had geteld (maar dit jaar niet) kwam ik tijdens drie bezoeken op een schatting van zeven territoria. Het aantal broedende Kauwen werd door de komst van de indringer beslist niet beïnvloed. De gevolgen voor kleinere holenbroeders zoals de Boomklever blijven een aandachtspunt voor verdere analyse.

Over de Grote Bonte Specht behoeven we ons ook geen zorgen te maken. Voor spechten wordt de vallei door de veroudering van het bomenbestand met het jaar aantrekkelijker. Het aantal Grote Bonte Spechten lijkt dan ook toe te nemen, de Groene Specht liet zich vaak zien en er waren aanwijzingen voor een territorium van de Kleine Bonte Specht iets verderop, op de Waalsdorpervlakte. In het (vroeg)

voorjaar kon ik nabij de Bourdonklok - uitgerekend op 4 mei - tussen de zang van de vele nachtegale door, vaststellen dat er van een zeker broedgeval sprake was. Immers de berk in kwestie heb ik toen getraceerd.

Tussen 7 mei en 17 juni zong een mannetje Fluitertelkens op dezelfde plaats vlak achter de 'oude mannetjes baard' (lees beukenlaantje). Duidelijk geval van een territorium.

Van de roofvogels kwamen Buizerd en Sperwer weer tot broeden. Er werden de hele zomer waarnemingen gedaan van Wespenevies. Guido Aijkens zag op 16 juli zelfs vier stuks boven de vallei (heel even zelfs vijf). Ze lieten zich zo'n ander- half uur bekijken tijdens hoge en lage vlindervluchten, en bij het rondzeilen.

20 September was een goede dag voor doortrekkende zangertjes in de vallei. Het betrof vooral Tjiftjaffen, Fitissen en Zwartkoppen die zich ophielden tussen grote groepen mezen. Een Braamsluiper was een actieve verschijning in het Beukenlaantje tussen een groepje mezen (waaronder ook Staartmees en Goudhaantje). Precies een week later werd op dezelfde plaats een Vuurgoudhaan gezien.

Voorlinden

Oppervlakte: 39 ha

Contactpersoon: Yvonne van de Pitte

Tellers: Aenne Jaarsveld, Adri Remeus

Telling: BMP-methode

Vorig jaar ben ik vergeten te melden dat één van het paartje Tamme Ganzen dat al jarenlang even vanzelfsprekend bij Voorlinden hoort als de oprijlaan, op onverklaarbare wijze is verdwenen. Geruchten over vos en baldadigheid doen de ronde, maar niemand weet er het fijne van. Hoe dan ook, de achtergebleven gans was ontroostbaar en wist niet waar die het zoeken moest. Toen dook er onverwachts troost op in de gedaante van een soepeendje dat de gans geruime tijd gezelschap hield. Deze gezelschapsdame (of heer) vertrok na enige tijd, maar toen was die gans over het dieptepunt heen en leek zich te hebben verzoend met het vrijgezellenbestaan. Toch heb ik altijd wat medelijden als ik in plaats van dat trouwe stelletje maar één gans zie rondscharrelen op die vertrouwde plek in een hoekje van het weiland.

Voor het eerst sinds vele jaren heeft er weer eens een paartje Futen gebroed. Vroeger behoorden ze tot de vaste stamgasten maar ze verdwenen uit beeld, mogelijk vanwege een slechte visstand. In het vroege voorjaar zwom er een mannetje rond en we waren blij toen er eindelijk een vrouwtje opdook. Het nest zat niet op de voor mij bekende plaats in de kom van de vijver, maar verscholen in de rietkraag, zodat het enige tijd duurde voordat Aenne en ik doorhadden dat er gebroed werd. Ook het balsen hadden we gemist. Voordeel van drie waarnemers is, dat uit de gegevens van Adri uiteindelijk bleek dat er vanaf 2 mei sprake was van nestbouw. En dat op 8 mei een adult op het nest zat. Toch bleef het een beetje een geheimzinnig paartje, want ook wat het aantal kuikens betrof, was er onduidelijkheid. Ik meen er drie te hebben gezien, maar er is er maar één volwassen geworden.

Aangezien ook de IJsvogel regelmatig werd waargenomen, mogen we aannemen dat het wat beter gaat met de visstand. De vijver is altijd een trekpleister en niet alleen voor grote aantallen watervogels. Het riet bood zangposten aan maar liefst drie Kleine Karekieten.

Of de éénmalige waarneming door Aenne van een Koekoek precies in dat gebiedje daarmee te maken had?

Er is nogal wat kaalslag verricht in het bos en enkele zieke kastanjebomen zijn gekapt. Eveneens in het bos was een plek waar de grond steeds

verder werd overwoekerd door klimop. Deze is verwijderd en zodoende is er meer lucht gekomen en gelegenheid voor de lijsterachtigen om tussen de gevallen bladeren hun kostje bij elkaar te scharrelen. Ook gunstig voor de bosanemoontjes die verstikt dreigden te raken onder de klimop.

Aenne ontdekte opnieuw een slaapplaats van een Bosuil in een holle boom. Foto's wezen uit dat het om een ander exemplaar ging dan degene die in 2007 pronkte in het Vogeldagboek van Adri de Groot. Er is enige tijd - met zichtbaar resultaat - strenger gelet op loslopende honden. Plannen om tot bekeuren over te gaan, zijn echter tot onze grote spijt op niets uitgelopen zodat we toch met zorg de toekomst tegemoet zien op dit gebied.

Als bezoeker word je altijd weer verrast door de grote variatie aan biotopen in Voorlinden: weide, water, bos en duin. En dit komt telkens ook tot uiting in de aantallen en soorten vogels en andere dieren, zoals eekhoorn, ree en vos, waar we dan ook ieder jaar weer volop van genieten.

Park Groot Haesebroek (Wassenaar)

Oppervlakte: 11 ha

Contactpersoon: Arris Jan van Ekris

Telling: BMP-methode

In het park werd van 24 februari tot en met 29 juni 2009 twaalfmaal volgens de BMP-methode geteld en ook werd het landgoed buiten de broedvogeltelperiode geregeld bezocht. 2009 is het tweede jaar waarin op het landgoed een broedvogelinventarisatie gedaan is.

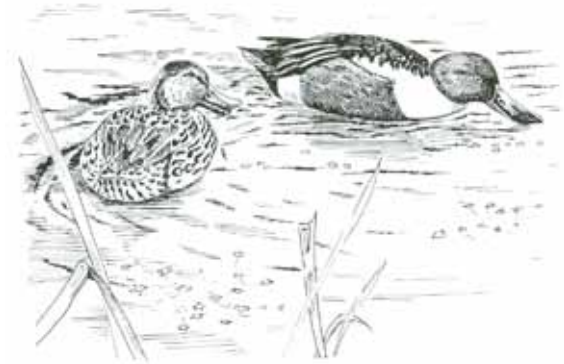
Alle nestkasten zijn schoongemaakt en opnieuw geveerd en indien nodig gerepareerd of door een nieuwe nestkast vervangen. De hooggeplaatste berkennestkast is voor het eerst sinds jaren schoongemaakt. In de winter van 2008/2009 zijn met vetbollen en strooivoer de vogels bijgevoerd. Het Waterhoen en de Meerkoet hebben voor het jaar 2009 geen broedvogel- indicatie meer, daarom heb ik besloten deze kwetsbare watervogels de komende winters ook bij te voeden.

Het aantal Zwartkopterritoria is met honderd procent toegenomen. De Tuinfluiter heeft, in tegenstelling tot het jaar 2008, geen broedvogelterritorium meer.

Op 24 maart heb ik Koperwieken horen zingen en ook op deze dag een Zwarte Mees waargenomen. Begin april een Fazant gehoord en op 15 april vlogen er drie Grauwe Ganzen door het bos. Op 8 mei een Grasmus gehoord en op diezelfde dag voorzichtig tussen de boomtakken een door mezen gemaakt nest met jonge Pimpelmeesjes onder de hoede van een van de ouders bekeken. Op 7 juni een Gierzwaluw waargenomen en op 10 juni een Turkse Tortel.

In de voor vogels koude maand december 2009 en evenzo koude januari van 2010 ontdekte ik op 12/12 de Waterral en op 15/01 een mogelijk overwinterende Witgat. Beide vogels bevonden zich niet ver weg van natuurlijke beschutting, langs de sloot. Ook heel bijzonder vond ik de bijna honderd procent zekere waarneming van de Humes Bladkoning op 20/11. Het vogeltje bevond zich in het gezelschap van enige Goudhaantjes en was ook weer heel snel uit beeld. Ook regelmatig of incidenteel waargenomen: de Kokmeeuw, de Zilvermeeuw, de Kleine Mantelmeeuw, de Visdief, de Boerenzwaluw, een troepje Huiszwaluwen, Halsbandparkieten, de Soepeend en de Zwarte Kraai.

Tijdens vrijwel alle vroeg in de ochtend gedane telrondes waren wel ten minste één koppel of individu Bosuil of Havik en/of Reebok met een of meerdere hinden aanwezig. Een aantal keren snelde de bok heel waaks en blaffend kriskras door het terrein.

De 29e mei was een van de weinige teldagen voor mij, waarop niets van deze voornoemde dieren te zien was, maar plots was daar dan ineens weer de vos in zijn rood/oranje en witte vacht. Enige geruststelling gaf tien minuten later de waarneming

van een koppel Nijlganzen met juvenielen in een van de sloten, niet ver van waar eerst de vos gezien was. Verder heb ik medio augustus tamelijk grote vleermuizen boven de grote weide op insecten zien jagen. Tegelijkertijd zat een aantal kleine bruine amfibieën muisstil en onbeweeglijk op voetpaden, dicht bij het water. Het hele jaar waren regelmatig rode eekhoortjes te zien, zich snel verplaatsend door de bomen. In het voorjaar van 2009 was het een waar El Dorado voor insectenetende vogels, er waren twee rupsenpieken.

Backershagen/Wiltzanck/Hartenkamp (Wassenaar)

Oppervlakte: ca. 24 ha

Contactpersoon: Arris Jan van Ekris

Telling: BMP-methode

Van 1 maart tot en met 7 juli is er tien keer volgens de BMP-methode geteld. In de andere maanden zijn de landgoederen regelmatig bezocht. De hevige stormen hebben een mooie boom in een van de kleine weiden het leven gekost. De meeste standvogels hadden evenveel of meer territoria dan in 2008. Van de Vlaamse Gaai is dit jaar geen territorium gevonden, maar wel één van de Scholekster. De zomervogels hadden in 2009 ook veelal meer territoria, maar van de Tuinfluiter heb ik er helaas niet één gevonden. Wel voor 2009 de Glanskop en de Groenling en mogelijk een late broed van de Kievit in de grote weide gezien. De IJsvogel is niet waargenomen, maar dhr. J. van Gogh, de vogelwachter van landgoed De Pauw en Bos Ruijs, heeft in zijn aan Backershagen grenzend broedvogelgebied de IJsvogel wel als broedvogel waargenomen. Op 22 maart bevonden zich drie Kleine Canadese Ganzen op de noordweide van het terrein. Op diezelfde dag ook twee tegen elkaar in zingende Koperwieken gehoord. Precies een maand later één keer de Fitis horen zingen. Op vier april twee Eksters hun nest met naar ik aanneem juvenielen, zien verdedigen tegen een op jacht zijnde eekhoorn.

In de grote vijver een koppel Knobbelzwanen met juvenielen en Fuut en Waterhoen gezien. Ook op de oever een keer een egel zien lopen. Op 24 juni rende een klein bosmuisje vanaf het fietspad snel Paroussia in. Begin december een Watersnip gezien. Diezelfde dag ook meerdere keren de Havik gezien. De laatste keer laag boven Paroussia scherend en dan de vogeltuin weer over het hek uitvliëgend. Dan is er even géén vogel te horen. Ook op diezelfde dag meerdere keren in V-formatie Grauwe Ganzen richting het zuiden zien overvliegen. Evenals in Groot Heesebroek waren er in Backershagen/Wiltzanck/Hartenkamp veel rupsen in het voorjaar van 2009, hetgeen de insectenetende vogels zeer op prijs moeten hebben gesteld.

Park Rozenrust (Leidschendam)

Oppervlakte: ca 2,1 ha

Contactpersoon: Ria Hoogstraat

Telling: BMP-methode

Vorig jaar heeft Ruud voor mij mijn inventarisatiegegevens verwerkt. Dit jaar deed ik het zelf. In het afgelopen jaar ben ik door omstandigheden niet zo vaak in het park geweest als ik van plan was. Het voorjaar bleef lang koud, ik werd 's morgens vroeg niet gewekt door een vogelconcert, dus ik begon te laat in het seizoen met tellen. Zo miste ik de Koolmezen en Pimpelmezen die toen al zo druk

waren met hun eerste broedsel dat ze geen tijd meer hadden om te zingen. Ik begon met een vroege avondtelling die mij één Roodborst, één Merel en één Zanglijster opleverde.

Dat was schrikken, ik had meer verwacht. Een herhaling aan het einde van diezelfde maand gaf vier Merels en drie Roodborsten.

De vroege ochtendtellingen deed ik steeds tussen zonsopgang en één uur daarna. Dit in verband met de vreemde vogel (naakte man) die ik vorig jaar tegenkwam. Dit jaar heb ik hem niet gezien. Als de wind verkeerd stond had ik veel last van het verkeer, zelfs al om 7.00 uur. Eind juni ben ik nog een keer in de late middag geweest omdat mijn ervaring is dat het op die tijd stil is in het park en je dan veel vogels ziet/hoort.

De nestkasten die er hangen (één uilenkast en een aantal mezenkastjes) zijn al jaren niet meer gecontroleerd of zo nodig hersteld.

Het park is verboden voor honden maar er lopen wel kippen rond en een kat. Een bewoner aan de overkant laat er zelfs dagelijks zijn kat uit aan een lijntje.

Een groep jongelui gebruikt het park als ontmoetingsplaats, overdag maar ook 's avonds. Hun brommers of scooters gaan gewoon mee het park in. Er is het afgelopen jaar weer flink gedund in de begroeiing en dat was hard nodig, ook voor de veiligheid. De klimop, die in een aantal bomen tot in de kruin groeit, levert een goede schuil-/nestelplaats, vooral voor Merels. De vele takkenrillen trekken Winterkoning en Roodborst aan.

De Grote Bonte Specht woont al jaren in het park, maar ik heb niet genoeg van hem gezien/gehoord om een territorium te kunnen vaststellen. Hetzelfde geldt voor een of twee groepen Halsbandparkieten. De Vlietoever werd het hele voorjaar bezet door een familie Nijlgans met jongen, met als kindermeisje een Toulousegans. Als ik in de buurt kwam, kwam ze blazend op me af.

Half mei ontdekte ik een Meerkoet met jongen in de waterpartij en eind juni in de sloot tussen de Vliet en het park nog een broedende Meerkoet. De ganzen waren toen al weg.

In mei hoorde/zag ik tweemaal jonge Koolmezen, aan beide uiterste grenzen van het park, en ook één keer een voerende Koolmees.

Merels tellen is een vak apart. Hun zang en alarmroep zijn duidelijk en niet te verwarren met die van andere vogels. Het probleem is dat ze zo nerveus zijn. Als je rustig door het park loopt en een

Merel verrast die tussen de struiken op de grond scharrelt, gaat-ie luid pienkend op de wieken om ergens anders zijn geluk te beproeven. Als zoiets je meerdere keren overkomt in een park van maar 2,1 ha groot, is het dan steeds dezelfde Merel of steeds een andere?

De Zwartkop zette me ook een keer op het verkeerde been. Ik hoorde er twee, op twee verschillende plaatsen, waarvan de een net iets anders klonk dan de ander. Een Tuinfluiter? Of toch een Zwartkop? Er is nog genoeg te leren, na twee jaar ben je nog lang geen volleerde vogelteller. Laat mij nog maar een tijdje aspirant blijven.

Duivenvoordse en Veenzijdse Polder (Wassenaar)

Oppervlakte: 100 ha (deels geteld)

Contactpersoon: Piet Post

Telling: BMP-methode

Dit jaar deden de weidevogels het even goed of iets beter. Grutto een paartje extra, en de Kievit zelfs vier paar extra. De Wulp wederom vertegenwoordigd met twee broedparen. Zangvogels over het algemeen ongeveer gelijk. De eenden blijven het goed doen, met uitzondering van de Slobeend. Die was dit jaar duidelijk wat minder in aantal, ten gunste van de Krakeend.

Gedurende het hele voorjaar liepen er vijf Galloways in het gebied. Gemoedelijke zwartharige runderen die het idee versterken, dat je met een tijdmachine in de oertijd terecht bent gekomen. Toen er op een zeker ogenblik ook nog een kalf bij liep, was het helemaal lente.

Nog wat later zag ik er ook een ree -een overjarige bok- voor het eerst in al die jaren. Navraag leerde dat het een aangereden exemplaar was dat hier weer was losgelaten. Het reservaat als plek om te herstellen! Super was dit jaar het vinden van een nest van de Grote Bonte Specht in een oude wilg. De ouders gingen rustig door met voeren terwijl ik van een afstandje stond toe te kijken. Er is geteld volgens de BMP-methode.

Inventarisatie van Andere gebieden - 1 in 2009															
	Haagse Bos (noordelijk gedeelte)	Clingendael	Oosterbeek	Arendsdorp, Oostduin	St. Hubertuspark	Nieuwe Scheveningse Bosjes	Park Sorghvliet	Haagse Beek (middenloop)	Wapendal	Park Meer en Bos	Scheveningse Bosjes	Westduinpark (middendeel)	Westduinpark (noordelijk deel)	Crematorium Ockenburgh	Heempark H.J. Bos
Dodaars	tijd	tijd	tijd	tijd	-	-	tijd	-	-	tijd	-	-	-	-	-
Fuut	3	1	2	2	-	-	-	1	-	-	-	-	-	-	3
Aalscholver	tijd	tijd	tijd	tijd	-	-	tijd	tijd	-	tijd	-	-	-	-	-
Blauwe Reiger	tijd	15	tijd	tijd	-	-	tijd	tijd	-	3	tijd	-	-	tijd	tijd
Knobbelzwaan	1	2	1	1	-	-	-	2	-	tijd	-	-	-	-	tijd
Indische Gans	-	tijd	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Grauwe Gans	tijd	tijd	tijd	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Canadese Gans	tijd	tijd	1	tijd	-	-	tijd	tijd	-	tijd	-	-	-	-	-
Brandgans	tijd	1	tijd	-	-	-	-	tijd	-	-	-	-	-	-	-
Nijlgans	2	4	1	3	-	-	2	3	-	1	tijd	-	tijd	-	1
Krakeend	tijd	tijd	tijd	tijd	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Wintertaling	tijd	tijd	tijd	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Wilde Eend	+	+	4	+	-	-	1	11	-	11	tijd	-	-	1	3
Slobeend	tijd	tijd	tijd	tijd	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	tijd
Witoogeend	tijd	-	tijd	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Tafeleend	tijd	tijd	tijd	tijd	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Kuifeend	tijd	tijd	tijd	tijd	-	-	-	tijd	-	tijd	-	-	-	-	-
Wespendief	tijd	-	-	-	-	-	tijd	-	-	-	tijd	-	-	-	-
Havik	tijd	-	-	-	-	-	tijd	-	-	-	-	-	-	-	-
Sperwer	tijd	tijd	tijd	tijd	1	1	tijd	-	-	tijd	tijd	-	-	-	-
Buizerd	1	+	tijd	tijd	1	tijd	1	-	-	-	tijd	1	-	tijd	tijd
Torenvalk	tijd	tijd	tijd	tijd	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Boomvalk	tijd	tijd	tijd	tijd	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Fazant	-	tijd	-	-	-	-	-	-	-	-	-	1	1	-	-
Waterhoen	+	6	2	3	-	-	1	5	-	3	-	-	-	-	4
Meerkoet	+	7	2	3	-	-	1	11	-	4	-	1	-	1	9
Scholekster	tijd	tijd	tijd	tijd	-	-	-	2	-	-	-	-	-	-	-
Watersnip	-	-	-	-	-	-	tijd	-	-	-	-	-	-	-	-
Houtsnip	tijd	tijd	tijd	tijd	tijd	-	tijd	-	tijd	tijd	tijd	-	-	tijd	tijd
Oeverloper	tijd	tijd	tijd	tijd	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Kokmeeuw	tijd	tijd	tijd	tijd	-	-	-	tijd	-	-	tijd	tijd	-	-	tijd
Stormmeeuw	tijd	-	-	tijd	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Kleine Mantelmeeuw	tijd	tijd	tijd	tijd	-	-	-	tijd	-	-	-	tijd	-	-	-
Zilvermeeuw	tijd	tijd	tijd	tijd	-	-	-	tijd	-	-	-	tijd	-	-	tijd
Visdief	tijd	tijd	tijd	-	-	-	-	tijd	-	-	-	-	-	-	-
Holenduif	2	7	1	2	1	-	4	tijd	-	-	1	-	-	-	-
Houtduif	+	+	+	+	8	13	12	16	tijd	16	10	2	2	6	7
Turkse Tortel	tijd	tijd	tijd	tijd	-	-	-	-	-	tijd	-	-	-	-	-
Halsbandparkiet	+	19	5	12	2	1	4	6	-	9	2	1	-	1	tijd
Bosuil	+	1	1	1	tijd	tijd	2	tijd	tijd	tijd	1	tijd	-	-	-
Gierzwaluw	tijd	tijd	tijd	tijd	-	-	-	tijd	-	-	tijd	-	-	-	tijd
IJsvogel	tijd	tijd	tijd	tijd	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Groene Specht	tijd	1	tijd	1	tijd	tijd	2	tijd	tijd	2	-	tijd	-	-	-
Grote Bonte Specht	+	7	2	3	2	2	8	2	-	9	3	1	tijd	1	1
Kleine Bonte Specht	tijd	tijd	-	-	-	-	1	-	-	-	-	-	-	-	-
Boerenzwaluw	2	tijd	tijd	tijd	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Huiszwaluw	tijd	tijd	tijd	tijd	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Graspieper	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	tijd	-	-	-
Grote Gele Kwikstaart	tijd	tijd	-	tijd	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Witte Kwikstaart	tijd	tijd	tijd	tijd	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Winterkoning	+	+	+	+	12	17	34	16	1	29	21	9	4	4	9
Heggenmus	+	+	+	+	1	1	1	4	1	tijd	2	6	5	1	3
Roodborst	+	+	+	+	7	24	16	13	2	10	30	4	3	6	5

tijd = tijdelijk verblijvend

+ = wel territoria, aantal onbekend

- = niet waargenomen

Inventarisatie van Andere gebieden - 1 in 2009

	Haagse Bos (noordelijk gedeelte)	Clingendael	Oosterbeek	Arendsdorp, Oostduin	St. Hubertuspark	Nieuwe Scheveningse Bosjes	Park Sorghvliet	Haagse Beek (middenloop)	Wapendal	Park Meer en Bos	Scheveningse Bosjes	Westduinpark (middendeel)	Westduinpark (noordelijk deel)	Crematorium Ockenburgh	Heempark H.J. Bos
Nachtegaal	tijd	tijd	tijd	-	2	-	-	-	-	-	5	10	4	-	-
Tapuit	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	tijd	-	-	-
Merel	+	+	+	+	13	14	21	22	5	14	20	3	4	6	8
Kramsvogel	tijd	tijd	tijd	tijd	tijd	-	tijd	-	tijd	tijd	tijd	tijd	-	-	tijd
Zanglijster	+	+	+	+	4	2	8	5	1	4	6	2	-	1	3
Koperwiek	tijd	tijd	tijd	tijd	tijd	tijd	tijd	-	tijd	tijd	tijd	tijd	tijd	tijd	tijd
Grote Lijster	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	tijd	-	-	-	-
Sprinkhaanzanger	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	3	2	-	-
Kleine Karekiet	1	-	-	-	-	-	-	tijd	-	-	-	1	-	-	8
Braamsluiper	tijd	tijd	-	tijd	-	-	-	-	-	-	tijd	-	2	-	-
Grasmus	-	tijd	-	-	-	-	-	-	-	-	-	5	3	-	-
Tuinfluit	tijd	2	1	tijd	-	-	-	-	-	2	-	-	-	-	-
Zwartkop	+	12	4	6	9	12	9	9	-	11	19	2	1	1	2
Fluiter	tijd	tijd	tijd	-	-	tijd	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Tjiftjaf	+	14	1	5	7	9	10	8	3	13	11	5	3	2	6
Fitis	tijd	2	1	tijd	1	tijd	-	-	tijd	-	1	5	4	-	1
Goudhaantje	tijd	2	-	tijd	tijd	tijd	tijd	tijd	-	tijd	1	-	-	tijd	-
Vuurgoudhaantje	tijd	tijd	-	tijd	tijd	-	tijd	-	-	tijd	-	-	-	-	-
Grauwe Vliegenvanger	tijd	1	tijd	tijd	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Bonte Vliegenvanger	tijd	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Staartmees	tijd	2	tijd	1	1	1	4	7	-	tijd	3	tijd	-	tijd	3
Glanskop	+	+	2	4	tijd	2	1	-	-	-	6	-	-	-	-
Matkop	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	tijd	-	-	-	-
Kuifmees	-	-	-	tijd	1	tijd	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Zwarte Mees	-	tijd	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Pimpelmees	+	+	+	+	7	17	17	13	1	4	27	1	1	2	4
Koolmees	+	+	+	+	10	9	18	14	4	6	14	4	4	2	7
Boomklever	+	6	2	2	-	-	3	-	-	-	1	-	-	1	-
Boomkruiper	+	12	2	5	1	5	6	4	-	3	3	-	-	2	2
Vlaamse Gaai	+	+	+	+	2	1	4	2	-	1	5	1	1	tijd	1
Ekster	+	+	+	+	2	2	1	8	tijd	1	6	3	4	1	1
Kauw	+	+	+	+	2	tijd	12	11	tijd	4	3	tijd	-	2	1
Zwarte Kraai	-	4	2	+	1	2	2	5	-	9	3	tijd	3	-	1
Spreeuw	+	12	tijd	7	-	-	-	4	tijd	-	tijd	-	-	-	-
Huismus	tijd	tijd	tijd	tijd	-	-	-	-	-	-	tijd	-	-	-	-
Ringmus	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	tijd	-	-	-	-
Vink	+	4	1	2	1	2	tijd	tijd	-	tijd	tijd	tijd	-	-	-
Keep	tijd	tijd	tijd	tijd	-	tijd	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Groenling	tijd	1	tijd	tijd	-	-	-	tijd	-	-	tijd	-	-	-	-
Putter	tijd	tijd	tijd	tijd	tijd	-	-	-	-	-	tijd	-	-	-	-
Sijs	tijd	tijd	tijd	tijd	-	tijd	-	-	-	-	tijd	-	-	-	-
Barmsijs	tijd	tijd	tijd	tijd	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Goudvink	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	tijd	-	-	-	-
Totaal territoria	+	+	+	+	99	137	206	204	18	169	204	71	51	41	93
Totaal soorten	82	81	73	72	34	31	43	43	18	39	47	35	21	25	35
w.v. met territoria	31	39	31	31	25	20	29	26	8	23	25	22	18	18	24
w.v. tijd. verblijvend	51	42	42	41	9	11	14	17	10	16	22	13	3	7	11

tijd = tijdelijk verblijvend

+ = wel territoria, aantal onbekend

- = niet waargenomen

Inventarisatie van Andere gebieden - 2 in 2009

	De Heimanshof	Amateuruindersver. Zonnegaarde	Park Vreugden Rust, Park 't Loo	Voorlinden	Park Groot Haesebroek	Backershagen, Wiltzanck, Hartenkamp	Park Rozenrust	Duivenvoordse en Veenzijdse Polder
Dodaars	-	-	-	tijd	-	-	-	-
Fuut	-	-	1	1	-	-	-	-
Aalscholver	-	-	tijd	tijd	-	tijd	-	tijd
Blauwe Reiger	tijd	tijd	43	tijd	tijd	tijd	-	tijd
Ooievaar	-	-	-	-	-	-	-	tijd
Knobbelzwaan	-	tijd	-	-	-	1	-	2
Indische Gans	-	-	-	-	-	-	-	tijd
Grauwe Gans	-	-	-	tijd	-	tijd	-	5
Canadese Gans	-	-	1	4	-	1	-	2
Nijlgans	1	tijd	7	11	1	2	tijd	4
Smient	-	-	-	-	-	-	-	tijd
Krakeend	-	-	tijd	1	-	tijd	-	6
Wintertaling	-	-	-	tijd	-	-	-	1
Wilde Eend	2	3	33	6	3	10	-	14
Zomertaling	-	-	-	tijd	-	-	-	tijd
Slobeend	-	-	-	tijd	-	tijd	-	1
Tafeleend	-	-	-	-	-	-	-	tijd
Kuifeend	-	-	2	tijd	-	-	-	3
Muskuseend	-	-	2	-	-	-	-	-
Havik	-	-	-	-	1	tijd	-	-
Sperwer	tijd	tijd	tijd	-	-	-	-	tijd
Buizerd	tijd	-	tijd	tijd	-	tijd	-	1
Torenvalk	-	-	-	tijd	-	-	-	-
Fazant	-	-	-	-	-	-	-	1
Waterral	-	-	-	tijd	tijd	tijd	-	-
Waterhoen	2	2	9	2	tijd	tijd	-	tijd
Meerkoet	3	3	23	6	tijd	5	2	12
Scholekster	-	-	2	tijd	-	1	-	5
Kievit	-	-	-	-	-	tijd	-	22
Watersnip	-	-	-	-	-	tijd	-	tijd
Houtsnip	tijd	tijd	-	-	-	-	-	-
Grutto	-	-	-	-	-	-	-	7
Wulp	-	-	-	-	-	-	-	2
Tureluur	-	-	-	-	-	-	-	5
Oeverloper	-	-	tijd	-	-	-	-	-
Kokmeeuw	-	-	tijd	-	-	-	-	tijd
Stormmeeuw	-	-	tijd	tijd	-	-	-	-
Kleine Mantelmeeuw	-	-	2	-	-	-	-	tijd
Zilvermeeuw	-	-	1	-	-	-	-	tijd
Visdief	-	-	tijd	tijd	-	-	-	tijd
Holenduif	-	-	2	5	tijd	3	-	-
Houtduif	4	4	46	9	2	6	tijd	7
Turkse Tortel	-	-	1	-	-	-	-	-
Halsbandparkiet	1	tijd	61	4	tijd	2	tijd	tijd
Koekoek	-	-	-	1	-	-	-	1
Bosuil	1	-	1	1	1	tijd	-	-
Gierzwaluw	-	-	4	-	tijd	-	-	tijd
IJsvogel	tijd	tijd	tijd	1	-	-	-	-
Groene Specht	tijd	tijd	1	4	1	tijd	-	tijd
Grote Bonte Specht	1	tijd	6	6	2	3	tijd	1
Boomleeuwerik	-	-	-	tijd	-	-	-	-
Veldleeuwerik	-	-	-	-	-	-	-	tijd

tijd = tijdelijk verblijvend

+ = wel territoria, aantal onbekend

- = niet waargenomen

Inventarisatie van Andere gebieden - 2 in 2009								
	De Heimanshof	Amateurtuindersver. Zonnegaarde	Park Vreugden Rust, Park 't Loo	Voorlinden	Park Groot Haesebroek	Backershagen, Wiltzanck, Hartenkamp	Park Rozenrust	Duivenvoordse en Veenzijdse Polder
Boerenzwaluw	-	-	-	tijd	-	-	-	tijd
Huiszwaluw	-	-	-	tijd	-	-	-	-
Boompieper	-	-	-	1	-	-	-	-
Graspieper	-	-	-	tijd	-	-	-	-
Grote Gele Kwikstaart	-	-	-	tijd	-	-	-	-
Witte Kwikstaart	-	-	-	1	-	-	-	1
Winterkoning	8	6	33	26	9	20	3	4
Heggenmus	2	3	5	5	1	3	1	2
Roodborst	3	2	14	15	10	20	3	3
Nachtegaal	-	-	-	1	-	-	-	-
Gekraagde Roodstaart	-	-	-	2	-	-	-	-
Paapje	-	-	-	tijd	-	-	-	-
Merel	7	7	83	23	tijd	18	4	3
Kramsvogel	-	-	tijd	-	-	tijd	-	tijd
Zanglijster	2	1	14	7	2	7	1	1
Koperwiek	tijd	tijd	tijd	tijd	tijd	tijd	-	-
Grote Lijster	-	-	-	tijd	1	-	-	-
Kleine Karekiet	-	-	-	3	-	-	-	2
Grasmus	-	-	1	-	-	-	-	2
Tuinfluit	-	tijd	-	-	tijd	-	-	2
Zwartkop	1	1	10	12	8	10	2	2
Tjiftjaf	1	1	9	9	4	6	2	10
Fitis	-	tijd	tijd	2	-	-	-	-
Goudhaantje	tijd	tijd	-	tijd	6	1	-	-
Vuurgoudhaantje	-	-	-	tijd	-	-	-	-
Staartmees	2	1	1	4	1	2	-	-
Glanskop	-	-	-	2	2	2	-	-
Kuifmees	-	-	-	tijd	-	-	-	-
Zwarte Mees	-	-	-	-	tijd	-	-	-
Pimpelmees	4	3	11	20	6	12	tijd	4
Koolmees	6	6	21	20	9	10	3	6
Baardman	-	-	-	tijd	-	-	-	-
Boomklever	-	-	4	6	2	5	-	-
Boomkruiper	2	1	2	12	3	9	tijd	1
Vlaamse Gaai	2	1	1	5	tijd	-	-	-
Ekster	1	1	14	tijd	-	2	-	1
Kauw	tijd	1	56	26	1	5	-	tijd
Zwarte Kraai	2	3	9	6	-	tijd	-	4
Spreeuw	tijd	tijd	7	tijd	-	-	tijd	tijd
Huismus	-	-	3	-	-	-	-	-
Ringmus	-	tijd	-	-	-	-	-	-
Vink	tijd	tijd	3	6	2	8	1	1
Keep	-	-	-	tijd	-	-	-	-
Groenling	tijd	tijd	-	1	-	1	-	-
Putter	tijd	1	tijd	-	-	-	-	-
Sijs	tijd	tijd	-	tijd	-	-	-	-
Goudvink	-	-	-	-	-	tijd	-	-
Totaal territoria	58	51	549	277	78	175	22	151
Totaal soorten	36	38	53	69	35	45	17	59
w.v. met territoria	22	20	40	39	23	28	10	37
w.v. tijd. verblijvend	14	18	13	30	12	17	7	22

tijd = tijdelijk verblijvend
+ = wel territoria, aantal onbekend
- = niet waargenomen

Stadvogelplots

Alweer voor de negende achtereenvolgende maal inventariseert Wim Kooij de stadvogelplots 'Binnenhof en omstreken' en 'Benoordenhout Zuidoost'. Onze 'steenwoestijnen' blijken weliswaar (nog) geen (Grote) Rotsklevers op te leveren, maar herbergen toch een soms onverwacht rijke vogelstand.

Binnenhof e.o.

Oppervlakte: 19 ha

Contactpersoon: Wim Kooij

Telling: Losse waarnemingen

Dat de veranderingen in de stad door sloop, nieuwbouw en verstening van tuinen in het nadeel van de vogelstand zijn, heb ik vanaf deze plek al vaak betoogd. Groei in aantal blijven we wel jaar-in-jaar-uit zien bij de ronkende variant op de melkkoe. De inmiddels met kracht opgepakte plannen om de binnenstad minder autovriendelijk te maken, heeft namelijk wel allerlei onzichtbare neveneffecten. Door het schaarser en duurder worden van (ondergrondse) parkeerplaatsen zien we de toch al weinige binnenstadstuinen steeds vaker in steen veranderen. Want dat biedt weer plaats voor een paar van die heilige vierwielaars.

Toch kom je middenin de stad nog genoeg aardige vogels tegen.

Zo is het wel heel toepasselijk dat bij de regeringskwartieren van onze monarchie sinds midden november een mannetje Krooneend rondzwemt. Doorgaans is dat in gezelschap van Wilde Eenden, Kuifeenden, Meerkoeten, Waterhoenen, Knobbelzwanen, Nijlganzen, Canadese Ganzen, Futen en soms Tafeleenden, Slobeenden, Krakeenden (veertien exemplaren op 12 november), Brandganzen en Aalscholvers. In de wintermaanden duikt ook de Dodaars hier letterlijk en figuurlijk regelmatig op. Langs de oevers scharrelen dan soms Oeverlopers rond, hun naam zeer eer aandoend. Zo ook op 10 mei toen Bert Regensburg een groepje van drie zag, scherend langs de oevers onder het torentje van de premier. Verder waren er verblijvers, onder meer op 24 augustus, 2 september en 8 september.

Een rondje Vijverberg was in de donkere dagen voor

(en na) kerst ook al gauw goed voor een treffen met de Grote Gele Kwikstaart. Maar die kun je ook op bijvoorbeeld de Oranjevuitensingel tegenkomen.

De Halsbandparkiet is twaalf maanden per jaar een dominante verschijning. Op 14 september telde ik maar liefst veertienhonderd exemplaren rond zonsopgang. Van ten minste één broedgeval was sprake in een tuin in de Vijverberg.

Hoge bestaande en in aanbouw zijnde gebouwen vergen soms offers. En soms vinden vertegenwoordigers van onze gevederde vrienden hun Waterloo tijdens een ontmoeting met een volumineus kantoor. Het gaat vooral om Stadsduiven en in het najaar raakt deze vorm van ultieme treurnis ook regelmatig Spreeuwen. Op 21 augustus betrof het echter een Kluut. Deze soort van schorren en slikken had ik nog niet staan op de zwarte lijst. Waarschijnlijk is het Zwarte Madonnaterrein, tijdens doortrek even door deze - voor Mooi Nederland zo karakteristieke - vogel, voor een soort strandje aangezien. Bij het opstijgen zal hij het glas, dat het VROM-gebouw zo kenmerkt, fout ingeschat hebben. Boem.

Staartmezen scharrelen ook vaak rond in het kloppende hart van Den Haag.

Bert Regensburg maakte op 15 oktober melding van het zachte geluid van zeventien bolletjes met staart dat klonk tussen het gerinkel van de trams aan de rand van het gebied. Tegen het licht van de net opkomende zon verplaatsten ze zich tussen de kastanjes van de Koningskade en de platanen van het Korte Voorhout en weer terug. Zo'n dag kan natuurlijk niet meer kapot.

Benoordenhout Zuidoost

Oppervlakte: 18 ha

Contactpersoon: Wim Kooij

Telling: Losse waarnemingen

Het jaar begon en eindigde met een koudegolf. Dat levert in het bos treurige (vastgevroren Meerkoeten, Winterkoninkjes die de geest geven), maar in een groene stadswijk toch vooral veel vrolijke taferelen op. Kees Fokkens zag in zijn achtertuin in de Mauvestraat op 21 januari tot zijn verrassing tussen twee Houtduiven, twee Turkse Tortels, twee Merels en twee witte Stadsduiven ook twee Holenduiven.

Op 11 april trof ik werkend in de tuin met de keukendeur op een kier een 'bijzondere' gast toen ik weer naar binnen ging. Een Winterkoning vloog onrustig heen en weer door ons huis. Nadat ik de deur wijdopen had gezet wist hij de weg naar buiten weer snel te vinden. Even later werd alweer vrolijk gezongen vanuit de pruimenbloesem. Deze zich in de winter niet altijd koning voelende gevederde vriend lijkt de koude goed te hebben doorstaan in de wijk. De achteruitgang beperkt zich tot slechts één (van twaalf naar elf). Ik was bang voor een hardere klap. De lente kwam aanvankelijk traag op gang (eerste Tjiftjaf op 21 maart) maar liep die achterstand snel in. De Gierzwaluw cirkelde weer vanaf 24 april boven de wijk.

Rond Koninginnedag was er veel gekrijs en ge-oehoe aan de Neuhuyskade van Bosuilen, zowel aan de kant van het Maerlant Lyceum als het Renswoudehuis. Op 6 mei werden uiteindelijk vier exemplaren gezien. Het betrof de twee ouders met twee bedelende jongen.

Het waren ook de dagen van veel doortrekkers. Vrijwel jaarlijks meldt de Braamsluiper zich in deze jaarlijkse piektijd voor vogelaars. Nu ook: op 6 en 7 mei in het Rosarium en van 8 tot en met 11 mei zong een mannetje in de tuin van het Provinciehuis.

Op 28 mei zag ik uitvliegende Staartmezen in de achtertuin van mijn achterbuurman (Johannes Bildersstraat). Het zijn van die momenten waarop je je afvraagt waarom je voor dat vogels- kijken eigenlijk nog je huis uitgaat.

'Huiszwaluwendag' viel dit jaar op 23 augustus. Elk jaar in augustus en september zijn er wel een paar dagen dat doortrekkende huiszwaluwen in forse

getale boven de stad blijven hangen en één dag vormt daarbij meestal nog eens een echte uitschieter.

Deze keer vond ik de aantallen uitzonderlijk. Op één moment (2 uur 's middags) telde ik in de lucht tegelijkertijd negentig exemplaren

De Halsbandparkiet is alom aanwezig, twaalf maanden lang, en ook het aantal broedgevallen stijgt gestaag. De aantallen op 'verzamelplaats' Neuhuyskade nemen vooral op herfstavonden ook duizelingwekkende vormen aan. Op 16 september telde ik rond zonsondergang 430 exemplaren, op 2 november zelfs 610 van die gifgroene schreeuwleijkerds.

Op 28 oktober hoorde ik vanuit mijn huis twee tuinen verder een zingende Tjiftjaf. Het was een exemplaar dat kleurenblind moet zijn geweest, want met zulke fraaie zonbeschenen herfstkleuren kun je toch niet het voorjaar in je hoofd hebben.

Op eerste kerstdag nog zo'n waarneming van een vogel die vergeten was op tijd weg te trekken.

Een Zwart() kopje contrasteerde met een wit besneeuwde tak. Dit was 'n ontroerend plaatje tijdens deze witte (althans wit startende) kerst.

Nestkastenonderzoek

Algemeen

In een aantal vogelrustgebieden en de andere geïnventariseerde gebieden hangen nestkasten. Het aantal hiervan kan per gebied sterk variëren. Dit wordt o.a. bepaald door de noodzaak om extra nestgelegenheid te verschaffen, maar in mindere mate ook door de instelling en inzet van de desbetreffende contactpersonen.

De nestkasten in het Haagse Bos waren oorspronkelijk eigendom van Statsbosbeheer, maar langzamerhand is de helft tijdens onderhoudsrondes vervangen door eigen kasten. Alle kasten zijn in beheer van de vereniging.

Ze worden door enkele enthousiaste leden van de vereniging in eigen beheer vervaardigd. Niet alle gemaakte kasten worden in de diverse gebieden opgehangen. Een aantal werd via de winkel aan particulieren verkocht.

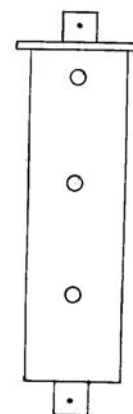
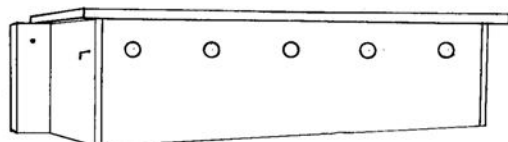
Voor de normale kasten wordt gebruikgemaakt van houten en houtbetonkasten. De laatste zijn weliswaar duurder, maar gaan ook langer mee. Om het risico van vernieling te verminderen worden deze nagenoeg alleen gebruikt in afgesloten vogelrustgebieden en daarnaast in een enkel goed afgeschermd en bewaakt park.

Behalve deze kasten hangen er speciale kasten voor vogelsoorten waarvoor niet altijd geschikte natuurlijke broedgelegenheid voorhanden is. Zo zijn er torenvalkkasten, uilenkasten en vliegenvangerkasten.

Nestkasten voor huismussen

Speciaal om huismussen extra broedgelegenheid te verschaffen zijn de mussenstraat en mussenflat ontwikkeld. Dit zijn twee typen meervoudige kasten die inspelen op het koloniedrag van de huismus. Ze worden door Hetty Mos gemaakt. De kasten blijken erg gewild bij het publiek. In 2009 heeft het ontwerp van de kast zelfs navolging gevonden in een project van de gemeente Den Haag. Daarbij zijn 1100 mussenkasten met subsidie aan particulieren verkocht. Op zo'n grote productie was de vereniging helaas niet berekend, maar het is aardig dat het idee goed is aangeslagen en dat nu veel Hagenaars bekend zijn met de mussenkasten.

Voor meer informatie over diverse vogelnestkasten kunt u terecht op www.haagsevogels.nl. Via deze verenigingswebsite of via de informatietelefoon 0174-213825 kunt u werktekeningen verkrijgen of kasten bestellen.

Mussenstraat en mussenflat

Methode van onderzoek

De nestkasten worden in de broedtijd, bijzondere omstandigheden daargelaten, uitsluitend van de buitenkant op bewoning geïnventariseerd. Na de broedtijd worden ze schoongemaakt en zo nodig gerepareerd of vervangen. Ook wordt de gelegenheid benut om aan de hand van de inhoud het broedresultaat te bevestigen.

Toelichting bij de cijfers

In de overzichten is zowel de absolute bezetting opgegeven als het bezettingspercentage. Van belang bij het bezettingspercentage is, dat rekening wordt gehouden met de onderhoudstoestand van de kasten. Een groot aantal in verval verkerende kasten of niet schoongemaakte kasten kan het percentage sterk verminderen.

Broedresultaten Nestkasten in 2009										
	Vogelrustgebieden									
	Vogelrustgebied Dr. Abraham Schierbeektuin	Vogelrustgebied Eilandjes Meer en Bos	Vogelrustgebied Marlot	Vogelrustgebied Ockenburgh	Vogelrustgebied Gravin van Bylandt	Vogelrustgebied Henk van Dongen	Vogelrustgebied Vredenoord	Vogelrustgebied André van der Laantuin	Vrg Eendenkooi Zuiderpark	Vogelrustgebied Paroussia
Totaal nestkasten	25	5	12	37	17	11	11	18	6	10
totaal bezet	15	4	7	25	15	7	7	16	3	4
w.v.										
Holenduif	1	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Winterkoning	-	-	-	-	-	-	-	1	-	-
Roodborst	1	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Glanskop	1	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Pimpelmees	4	2	-	8	4	3	3	5	2	2
Koolmees	6	1	7	16	10	4	4	7	-	2
Boomkruiper	2	-	-	-	-	-	-	1	1	-
Kauw	-	1	-	1	1	-	-	-	-	-
Anders dan vogel	-	-	-	-	-	-	-	2	-	-
Bezettings %	60	80	58	68	88	64	64	89	50	40

Broedresultaten Nestkasten in 2009										
	Andere gebieden									
	Haagse Bos	Clingendael	Oosterbeek	Arendsdorp	Oostduin	St. Hubertuspark	Nieuwe Scheveningse Bosjes	Heempark H.J. Bos	De Heimanshof	Park Groot Haesebroek
Totaal nestkasten	45	32	9	10	15	7	28	7	22	21
totaal bezet	38	30	9	8	14	5	25	7	13	15
w.v.										
Stadsduif	-	-	-	-	-	-	-	-	1	-
Bosuil	-	-	-	-	-	-	-	-	1	-
Glanskop	1	-	1	-	-	-	-	-	-	-
Pimpelmees	15	11	3	3	6	2	15	5	3	6
Koolmees	21	18	5	5	6	3	7	2	8	8
Boomklever	-	1	-	-	1	-	-	-	-	-
Boomkruiper	-	-	-	-	-	-	3	-	-	1
Kauw	-	-	-	-	1	-	-	-	-	-
Spreeuw	1	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Bezettings %	84	94	100	80	93	71	89	100	59	71

Diverse activiteiten van anderen

In en rond het werkgebied van de Haagse Vogelbescherming zijn ook diverse andere groeperingen actief met het inventariseren en beschermen van vogels. Hieronder een verslag van hun activiteiten. Op hun website is nadere informatie daarover beschikbaar.

Vogelwerkgroep Solleveld

www.vogelsinhetwestland.nl (nieuw)

Oppervlakte: ca. 350 ha

Contactpersoon: Ton van Schie

Solleveld ligt tussen Kijkduin en Ter Heijde en is onderdeel van het Natura 2000-gebied Solleveld-Kapittelduinen, en telt ruim 350 ha, zeewaarts groeiend door de kustversterking die momenteel in uitvoering is.

De Vogelwerkgroep heeft zestien leden en inventariseert broedvogels volgens de BMP-methode, ook zijn er watervogeltellingen (alle soorten) en worden trekvogels geteld op de Bloedberg en op het strand (www.trektellen.nl).

Het is een complex gebied met niet alleen een grote variatie aan natuur van open duin, waterwinplassen tot duinbossen, en landgoedpark, maar ook veel eigenaren en beheerders met verschillende belangen. Daardoor staan de belangen van vogels maar ook van natuurliefhebbers in het algemeen behoorlijk onder druk.

Er is immers maar weinig natuur te verdelen bij een grote ruimtebehoefte.

Hoe om te gaan met al die belangen vereist een grote mate van zorgvuldigheid, zeker als men er

rekening mee houdt, dat de vogelstand een goede graadmeter kan zijn voor het wel en wee van de natuur in Solleveld.

De Aalscholver is weer terug als broedvogel, met twee paren, maar veel kritische soorten doen het niet goed.

Zorgen zijn er in verband met plannen voor een Grandhotel in park Ockenburgh en parkrenovatie in Engelse landgoedstijl. Daarbij treedt niet alleen gebiedsverlies op, maar er zal door de parkrenovatie veel veranderen, bomen en ondergroei gaan verdwijnen en veel paden worden verlegd. Dat gaat zeker ten koste van de vogelstand, en kan ook gevolgen hebben voor Ockenrode en Dorestad (eigendom Vestia), waar ook plannen voor gemaakt worden.

Meeslouwepolder

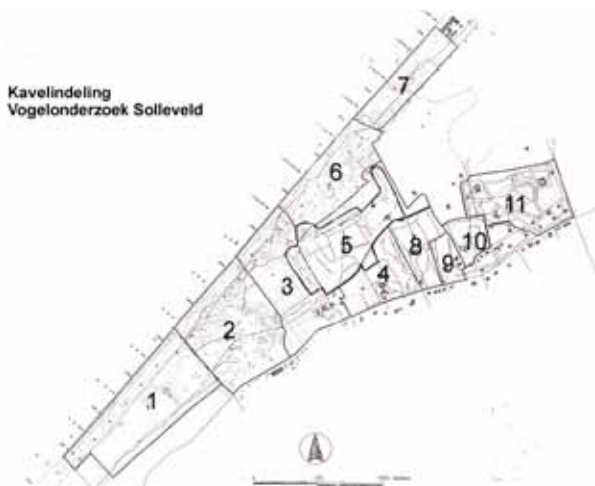
Oppervlakte: ca. 36 ha

Contactpersoon: Wouter Plomp

In 2009 stakte de gestage toename van de Grauwe Gans. Na de 72 territoria van 2008 werden er dit jaar slechts vijftig geteld.

Verder werden in 2009 voor het eerst op verschillende momenten meerdere paren Geoorde Futen waargenomen zodat volgens de SOVON-normen territoria mogen worden aangenomen. Ook nieuw in 2009 was de Cetti's Zanger die in maart werd gehoord. Omdat het bij die ene waarneming bleef, kwalificeert deze soort zich volgens de SOVON-normen niet en is hier een vraagteken opgenomen. Soorten die het goed deden dit jaar zijn Blauwborst (met acht territoria aan de top van de afgelopen zeven jaar) en Nachtegaal (definitief gevestigd als broedvogel met zeker twee, mogelijk zelfs drie territoria).

Ook Rietgors en Rietzanger deden het goed (veertien resp. zestien territoria), maar Bosrietzanger en Kleine Karekiet hebben een slecht jaar achter de rug. Voor de laatste lijkt een trend waarneembaar: bijna halvering van 58 in 2003 naar dertig territoria in 2009.

Weidevogelwerkgroep Nootdorp–Leidschendam

Contactpersoon: Martin van de Reep

Seizoensresultaten weidevogels

Op 13 februari werden de eerste negen Grutto's en ook de Scholeksters weer gezien in de polders.

Drie dagen later werden ook de eerste Lepelaars gezien.

's Nachts werden dan al op veel plaatsen tepietende Scholeksters gehoord en hoorde je ook al enkele territoriale buitelandse Kieviten.

De eerste kieviteieren werden op 11 maart gevonden, wat drie dagen eerder was dan het landelijk eerste kievitsei dat te Eemnes gevonden werd.

Maart was vrij zacht, zonnig en aan de droge kant. Ook april was uitzonderlijk zacht, zeer zonnig en gemiddeld droog. Nadat ook mei warm en zonnig was en de eerste natte dagen op 25 en 26, kon er wat de weersomstandigheden aangaat van een mooi weidevogelseizoen gesproken worden.

In het begin van het seizoen zag het ernaar

uit dat maar zeer weinig kieviten ons gebied zouden bezoeken. Later werd dat nog wel weer gecompenseerd, maar toch bleef het aantal kieviten achter. Hoewel er polders waren waar het aantal weer toenam, bleken er aan het eind van het seizoen toch 5,4% minder broedsels te zijn waargenomen. Helaas zet de dalende trend, zij het in geringe mate, zich nog steeds door.

Bij de Grutto was eenzelfde beeld te zien. In één van onze polders bleek dat er maar acht gruttoparen terugkwamen van de 22 die er vorig jaar nog broedden.

In de laatste zeven jaar blijken er elk jaar 8,7% minder Grutto's terug te komen naar onze polders!

Nu is het zo dat er ook gebieden zijn waar de populatie zich enigszins stabiliseert. Echter in gebieden waar de vos regelmatig wordt gezien zie je dat de Grutto's en ook de andere weidevogels na verloop van enkele jaren niet meer terugkeren.

De Tureluur is een van de weinige weidevogels die zich redelijk kunnen handhaven.

De Scholekster lijkt na de dip in 2007 ook weer aardig stabiel. De Scholekster combineert een lichte

Nestbeschermingsactiviteiten

Soort	AA	BM	GB	NB	OM	OV	PE	RS	ZP	Totaal
Canadese Gans		1					1			2
Grutto		4		1	6		1		1	13
Kievit		60	23	6	6	19	29	22	22	187
Kuifeend					1					1
Meerkoet			2			2				4
Scholekster		5	3	9	2	1	2		1	23
Slobeend		2		2	3					7
Tureluur		2		3	6					11
Wilde eend		1		2						3
Totaal		75	28	23	24	22	33	22	24	251
% van totaal		29.88	11.16	9.16	9.56	8.76	13.15	8.76	9.56	

Legenda:

AA: bij aanaarden

BM: bij bemesten

GB: bij gewasbescherming

NB: bij beweiden

OM: bij maaien

OV: bij ov. activiteiten

PE: bij ploegen/eggen

RS: bij rollen/slepen

ZP: bij zaaien of poten

teruggang met een uitbreiding van zijn broedgebied naar de daken van woningen in stedelijke gebieden die grenzen aan grote stukken openbaar groen en aan de randen van het urbane gebied. Het broeden op daken heeft echter wel nadelige gevolgen. Omdat de jongen op de daken achterblijven, moeten de ouders al het voedsel vliegend bij hun jongen aanbrengen. Dit in tegenstelling tot jonge Scholeksters in de polder, die rustig naast hun ouders kunnen wachten tot de oudervogel iets lekkers aanreikt.

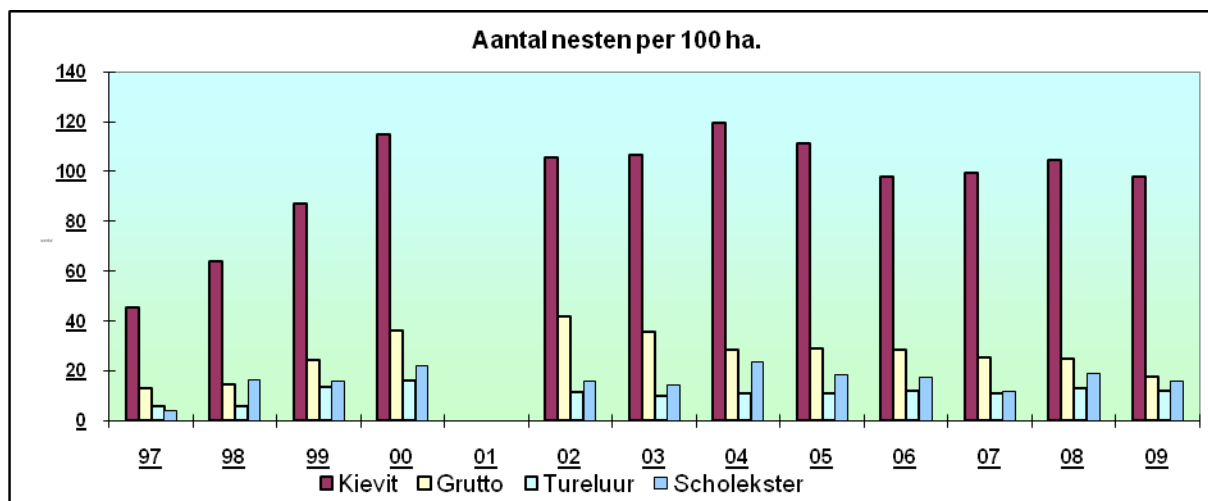
Bij de beschermingsactiviteiten zijn 251 nesten daadwerkelijk beschermd. Dit komt aardig overeen met het aantal in 2007. Het merendeel is beschermd bij bemesten (29,88%). Als tweede activiteit met 13,15% staat de bescherming bij ploegen en eggen genoteerd. Nestbescherming bij beweiding staat met 28 nesten op de derde plaats. Zeer waarschijnlijk ligt dit aantal hoger, maar zijn de beschermingshandelingen niet altijd even consequent geregistreerd!

**Overzicht nestvondsten per soort
Legsels per soort 2009**

Soort	Totaal	Bekend	Uit	Niet uit	% uit	Pred.	Bew.	Werk.	Verl.	Ov.	Onb.
Canadese Gans	21	21	14	7	66.67	2	0	0	0	0	5
Eend onbekend	1	1	1	0	100.00	0	0	0	0	0	0
Fuut	1	1	1	0	100.00	0	0	0	0	0	0
Grauwe Gans	1	1	1	0	100.00	0	0	0	0	0	0
Grutto	75	73	52	21	71.23	14	1	3	3	0	0
Kievit	507	485	359	126	74.02	67	5	10	19	10	15
Krakeend	4	4	2	2	50.00	1	1	0	0	0	0
Kuifeend	4	4	3	1	75.00	1	0	0	0	0	0
Meerkoet	58	58	37	21	63.79	17	0	0	0	0	4
Nijlgans	2	2	1	1	50.00	0	0	0	1	0	0
Scholekster	83	77	55	22	71.43	15	2	1	2	0	2
Slobeend	15	14	11	3	78.57	2	0	0	1	0	0
Tureluur	50	48	40	8	83.33	6	0	0	2	0	0
Waterhoen	2	2	1	1	50.00	1	0	0	0	0	0
Wilde eend	21	21	13	8	61.90	6	0	0	1	0	1
Totaal	845	812	591	221	72.78	132	9	14	29	10	27
Percentage van bekend resultaat			72.78	27.22		16.26	1.11	1.72	3.57	1.23	3.33

Er zijn dit seizoen 845 nestvondsten (10,1% minder dan in 2008) met een mooi uitkomstpercentage van 72,78% en een lage predatie van 16,26%. Een lager aantal nesten dus dan vorig jaar maar eindelijk weer eens een jaar met een lage predatie!

Bovenstaande grafiek geeft de totale verdeling van het aantal Kieviten, Grutto's, Tureluurs en Scholeksters per 100 hectare weer van de afgelopen 13 jaar zoals in de volgende tabel zijn opgenomen (in 2001 zijn er geen beschermingsactiviteiten uitgevoerd i.v.m. het MKZ-virus). Vrijwel alle weidevogelsoorten behoudens de Canadese Gans laten een daling zien t.o.v. 2008. Dit is voor de Grutto het sterkst met 29,9%. Hierbij moet worden opgemerkt dat 13,1% daarvan voor rekening van één polder komt. De Scholekster is met 14,4% achteruitgegaan. De teruggang van de Tureluur is op 9,1% uitgekomen en de Kievit heeft zich het best gehandhaafd met een verlies van 5,4%.

Resultaat van alle gevonden nesten

Soort	Totaal	Bekend	Uit	Niet uit	% uit	Pred.	Bew.	Werk.	Verl.	Ov.	Onb.
Totaal	845	812	591	221	72.78	132	9	14	29	10	27
Percentage van bekend resultaat			72.78	27.22		16.26	1.11	1.72	3.57	1.23	3.33

Een heel mooi uitkomstpercentage van 72,78%. Eindelijk dus weer eens een lage predatie en dat in een niet erg muizenrijk jaar.

Resultaten van de beschermde nesten

Soort	Totaal	Bekend	Uit	Niet uit	% uit	Pred.	Bew.	Werk.	Verl.	Ov.	Onb.
Totaal	251	245	201	44	82.04	14	1	11	14	1	3
Percentage van bekend resultaat			82.04	17.96		5.71	0.41	4.49	5.71	0.41	1.22

Bij de verschillende beschermingsactiviteiten zijn 251 nesten beschermd waarvan bij 245 nesten het resultaat bekend is. Van de nesten met bekend resultaat zijn er 201 uitgekomen, 44 zijn er door diverse oorzaken verloren gegaan. Het uitkomstpercentage is dus 82,04%. Dit percentage is dus 9,2% hoger dan het gemiddeld uitkomstpercentage van alle gevonden nesten. Het is ook ca 4% hoger dan het uitkomstpercentage in andere jaren.

Het nieuwe seizoen

In het nieuwe seizoen gaat er voor de vrijwilligers veel veranderen. Omdat in het nieuwe Programma Beheer meer hectaren uitgestelde maaidatum verplicht worden gesteld om kuikenland te creëren voor de opgroeiende weidevogels, zal er een nieuwe methode toegepast gaan worden om de weidevogels in deze percelen te monitoren. Voor de percelen waar gemaaid gaat worden vóór 1 juni en waar er begraasd gaat worden, zullen nog steeds nesten gemonitord en beschermd moeten worden als er activiteiten uitgevoerd gaan worden op de percelen waar nog vogels broeden.

Als u interesse heeft om percelen te monitoren of beschermingswerk bij werkzaamheden op de percelen uit te voeren in de periode eind maart tot eind juni, meld u dan aan via www.WGNL.nl.

Ooievaars in Den Haag e.o.

De belangrijkste Haage vogel, historisch gezien is zonder twijfel de Haagsche Ooievaar. Na 200 a 250 jaar afwezigheid als broedvogel is deze soort tien jaar na de herintroductie (1969 Groot Ammers) weer in Den Haag en omstreken gaan broeden. De eerste melding van een broedend ooievaarspaar kwam van oud HVB-secretaris Jeen Poeder. Hij maakte foto's van deze eibers tussen de reigers op het landgoed Duivenvoorde. In 1981 begon een stel te broeden in het voormalig Dierenpark Wassenaar. Nog dichterbij kwam een paar tot broeden op het Landgoed Duin-

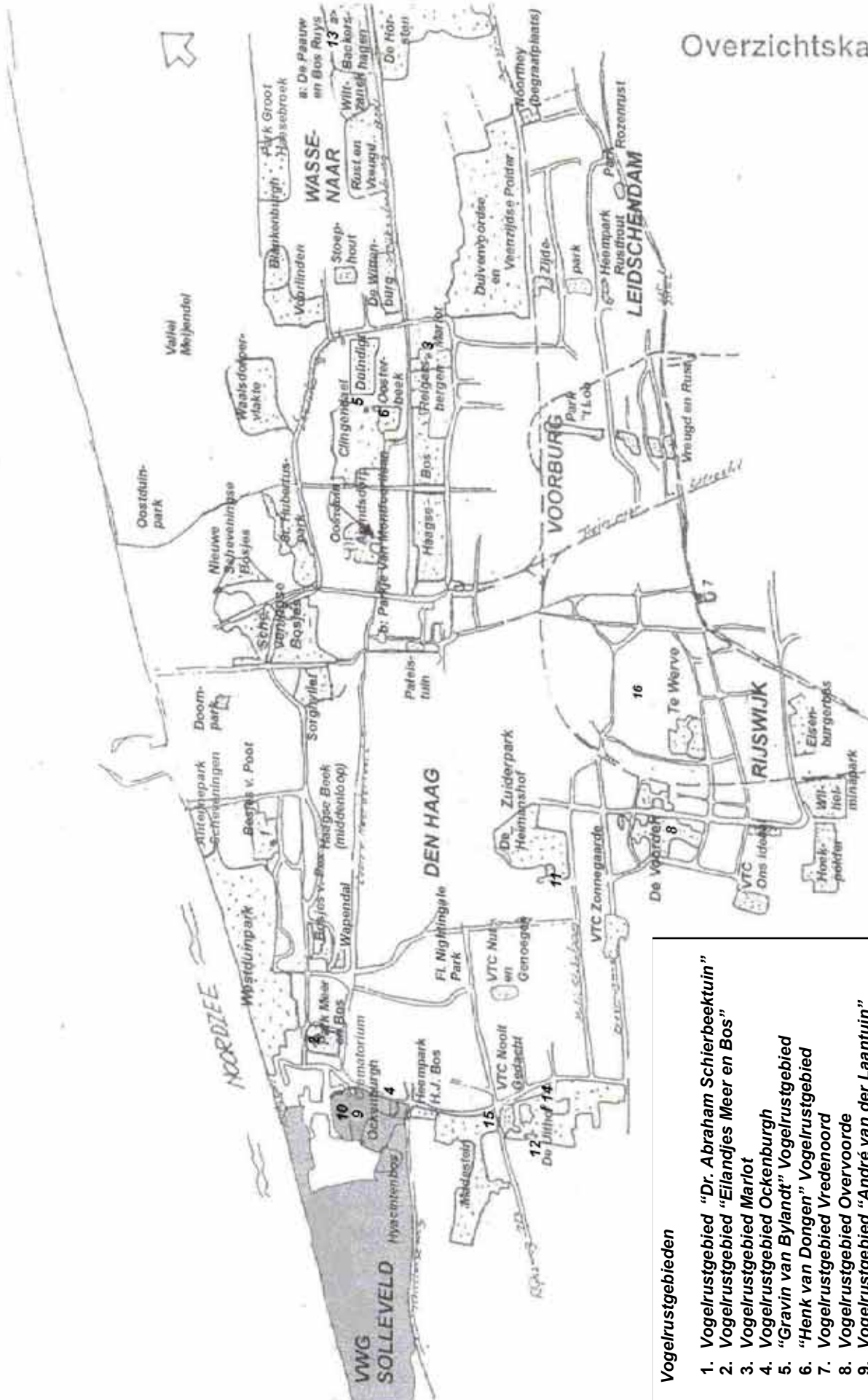
dig (1993). Tot uiteindelijk ditzelfde paar verhuisde naar de reusachtige schoorsteen van parkflat Marlot, alwaar zij tot op heden nog elk jaar gemiddeld anderhalf jong laten uitvliegen. Tot en met 2009 zijn er in totaal 62 broedgevallen vastgesteld, met in totaal 109 uitgevlogen jongen. Dit getal kwam tot stand door de bekende aantalen op te tellen bij de onbekende, waarbij deze laatste categorie werd ingeschat op het landelijk gemiddelde van anderhalf per broedgeval. Dit is dus hoger dan het landelijk gemiddelde.

Door: Frederik Hoogerhoud

jaar	locatie	broedparen	exacte jongen	geschatte jongen
1979 - 1981	Voorschoten, Duivenvoorde	3		4,5
1981 - 1995	Wassenaar, Dierenpark	15	39	
1993 - 1997	Wassenaar, Duindigt	5		7,5
1993 - 2006	Wassenaar, Kerkehout	14	20	
1998 - 2009	Den Haag, Marlot	12		18
2004 - 2005	Den Haag, Koekamp	2	3	
2007 - 2008	Leidschendam, Schakenbosch	2		3
2007 - 2009	Den Haag, Kleine Loo	3		4,5
2007 - 2009	Den Haag, Parelmoerhorst	3		4,5
2007 -2009	Wassenaar, Kasteel Oud Wassenaar	3	5	
		62	67	42

Overzichtskaart

- Vogelrustgebieden**
1. Vogelrustgebied "Dr. Abraham Schierbeektuin"
 2. Vogelrustgebied "Eilandjes Meer en Bos"
 3. Vogelrustgebied Marlot
 4. Vogelrustgebied Ockenburgh
 5. "Gravin van Bylandt" Vogelrustgebied
 6. "Henk van Dongen" Vogelrustgebied
 7. Vogelrustgebied Vredenoord
 8. Vogelrustgebied Overvoorde
 9. Vogelrustgebied "André van der Laantuin"
 10. Vogelrustgebied "Moerasje Ockenburgh"
 11. Eendenkooi Zuiderpark
 12. Vogelrustgebied De Uithof
 13. Vogelrustgebied "Paroussia"
 14. Vogelrustgebied "De Uithofwal"
 15. Vogelrustgebied "Witte Vlek Madestein"
 16. Vogelrustgebied "Eiland Den Burgh"

